

Pålagt kjærlighet?

En kvalitativ studie av kontaktpersoners forståelse av
kjærlighet i barnevernloven og hvordan det preger
deres arbeid

ANETTE PEREZ OG IRENE PETTERSEN

VEILEDER

Heidi Esma Dahl Bønnehoff

Universitetet i Agder, 2020

Fakultet for Helse- og idrettsvitenskap

Institutt for psykososial helse

Master

Forord

Vi skal ikke legge skjul på at det har vært to krevende år som vi nå nærmer oss slutten på. Ved siden av fulltidsjobb og familieliv har det til tider virket uoverkommelig å komme i mål med denne masteroppgaven. Vi har lært utrolig mye om oss selv, og opplever at vi også har utviklet oss mye som fagpersoner i prosessen. Vi tar oss stadig i å sitere teori fra oppgaven ovenfor våre kollegaer. Mest pris setter vi nok på hvordan vi under hele studiet er blitt oppmuntret til å være kritisk til teori, forskning og egen praksis. Dette tar vi med oss videre.

Vi vil først og fremst takke våre informanter som til tross for en svært travel og krevende arbeidshverdag tok seg tid til å stille opp. Ikke bare stilte de opp, men de delte virkelig av seg selv med et engasjement og en glød som både motiverte og rørte oss.

Vår fantastiske, dyktige og tålmodige veileder, stipendiat Heidi Esma Dahl Bønnhoff. Tusen takk! Du har utfordret oss til å grave dypere, og utvidet vår teoretiske horisont slik at vi nå leverer fra oss et produkt vi er stolte av.

Vi vil også takke hverandre for et veldig godt samarbeid, diskusjoner, samtaler og oppmuntring underveis i denne prosessen. Vi hadde nok ikke gjort det like bra hver for oss.

Tusen takk for oppmuntringer underveis fra gode kollegaer, ikke mist Susanne for teknisk bistand, og tilrettelegging fra arbeidsgiver. Sist, men ikke minst. Tusen takk til våre familier som har holdt fortet hjemme og gjort det mulig for oss å skrive denne masteroppgaven!

Vennesla, mai 2020

Irene Pettersen og Anette Perez

Sammendrag

Prosjektets bakgrunn:

Etter noen år med diskusjon i fagfeltet, og med Forandringsfabrikken som viktig pådriver, ble ordet kjærlighet tatt inn i formålsparagrafen i Lov om barnevernstjenester i 2018. Det stilles krav til at kontaktpersoner i barneverntjenesten skal møte barn og unge med kjærlighet uten at det er konkretisert hvordan dette skal utføres i praksis.

Hensikt og problemstilling:

Kjærlighet kan ha mange ulike betydninger, vi ønsket å se på hva kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste legger i begrepet kjærlighet og hvordan de opplever at det preger deres arbeid. Problemstillingen ble derfor: *Hva legger kontaktpersonene i kommunal barneverntjeneste i begrepet kjærlighet, og hvilken betydning opplever de at det har på deres yrkesutøvelse at begrepet kjærlighet har kommet inn i barnevernloven?*

Metode, design, utvalg og analyse:

Vi valgte et kvalitativt forskningsdesign med en fenomenologisk tilnærming. Det er utført dybdeintervju av seks kontaktpersoner som jobbet i kommunal barneverntjeneste, og vi brukte systematisk tekstkondensering som analysemetode.

Resultater:

Funnene viser at kontaktpersonene ikke mener begrepet kjærlighet i loven endrer måten de jobber på. Informantene tenker det å vise kjærlighet handler om personlig egnethet, men utsagn og eksempler indikerer at de undervurderer påvirkningen av at barnevernsbarn har fått en lovfestet rett til å bli møtt med kjærlighet.

Konklusjon:

Funnene viser at ord skaper mening og at ords mening kan forandre betydning over tid etter hvilken kulturell sammenheng en er en del av. Det er behov for en reflektert praksis, der kontaktpersonene er seg bevisst på hva de legger i begrepet kjærlighet og hvordan de kan utføre arbeidet med kjærlighet på en måte som imøtekommer hver enkelt brukers forventninger.

Nøkkelord: Kjærlighet, kontaktpersoner, kommunal barneverntjeneste, sosiokulturelt perspektiv, fenomenologisk.

Abstract

Project background:

After a few years of discussion in the field and with Forandringsfabrikken as important drivers, the word love was included in the purpose section of the Child Welfare Services Law 2018. There is a requirement that contact persons in the child welfare service should meet children and young people with love without specifying how it should be put out in practice.

Purpose and research question:

Love can have many different meanings, we wanted to investigate what contact persons in municipal child welfare services put into the concept love and how they experience what makes impact on their work. The research question was: *What do contact persons in municipal child welfare services add to the term love, and in what ways do they experience a change in work practices after the concept of love became a part of the Child welfare Services law?*

Method, design, selection and analysis:

We chose a qualitative research design with a phenomenological approach. An in-depth interview of six contact persons were performed, all of whom worked in municipal child welfare services. We used systematic text condensation as analysis method.

Results:

The findings show that the contact persons do not believe the term love as part of the law changes the way they work. The informants think showing love is about personal compatibility, but statements and examples indicate that they underestimate the impact of child protection children's statutory right to be met with love.

Conclusion:

Our findings show how words create meaning and that the meaning of words can change meaning over time according to which cultural context one is part of. There is a current need for a reflexive practice, where the contact persons become more aware of their conceptions of love and how they can perform the work of love in a way that meets each user's expectations.

Keywords: Love, contact person, municipal child welfare service, socio-cultural perspective, phenomenological.

Innhold

1.0	Innledning.....	7
1.1	Bakgrunn for valg av tema	8
1.2	Hensikt og problemstilling	9
2.0	Bakgrunn og tidligere forskning	10
2.1	Kjærlighet	10
2.2	Kommunal barneverntjeneste i et historisk perspektiv.....	11
2.2.1	Barnesyn i endring og TBO som dominerende forståelse i barneverntjenesten	14
2.3	Kontaktpersoner som sosialarbeidere	15
2.4	Landsforeningen for barnevern barn.....	16
2.4.1	Høringsuttalelsen til NOU 2016:16.....	17
2.4.2	Høringsuttalen til ny barnevernlov	17
2.5	Forandringsfabrikken.....	18
2.5.1	Mitt Liv Barnevern.....	18
2.5.2	Høringsuttalelsen til NOU 2016:16.....	18
2.6	Tidligere Forskning	19
3.0	Teoretisk rammeverk.....	22
3.1	Sosiokulturelt perspektiv	23
3.2	Meningsskaping	24
3.3	Symbolisk interaksjonisme	25
4.0	Metode.....	29
4.1	Vitenskapsteoretisk ståsted.....	29
4.1.1	Fenomenologi.....	30
4.2	Datainnsamling – Semi strukturerte intervjuer.....	31
4.2.1	Forarbeid til intervjuene	31
4.2.2	Intervjuguide	32
4.3	Etiske perspektiv.....	32
4.4	Informert samtykke.....	33
4.5	Utvalg og rekruttering	33
4.6	Oppbevaring av data.....	35
4.7	Vår rolle.....	35
4.8	Forforståelse	35
4.9	Å forske på våre egne	36
4.10	Analyse ved tekstkondensering og koding.....	37
4.11	Relevans og troverdighet	39
5.0	Funn.....	41
5.1	Hvordan kan kjærlighet se ut i praksis?.....	41

5.1.1	Utholdenhet og relasjonsbygging.....	41
5.1.2.	Hvordan våge å være personlig og ville familiene vel.....	43
5.2	Betydningen av lovendringen.....	45
5.2.1	Barnas stemme	45
5.2.2	Skaper lovendringen nye forventninger til kontaktpersonen?.....	46
5.3	Personlig egnethet.....	47
5.3.1	Kontaktpersons verdier og holdninger	48
5.3.2	Ivaretagelse av seg selv når man er så nær.....	49
5.4	Oppsummering	51
6.0	Diskusjon.....	52
6.1	Hvem gir mening til kjærlighet som begrep i lov om barneverntjenesten?.....	52
6.2	Hvordan kan kjærlighet komme til uttrykk gjennom bruk av artefakter?	56
6.3	Kan lovendringen medføre noen endringer i praksis?.....	59
7.0	Konklusjon og forslag til videre forskning	64
7.1	Veien videre for oss	65
7.2	Forslag til videre forskning.....	65

Litteraturliste

67

Vedlegg:

Vedlegg 1: Kvittering fra personvernombudet, Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Vedlegg 2: Godkjenning fra Fakultetets Etikkomite

Vedlegg 3: Informasjonsskriv til informantene med samtykke

Vedlegg 4: Intervjuguide

Vedlegg 5: Erklæring om arbeidsfordeling

1.0 Innledning

Det å jobbe i kommunal barneverntjeneste kan være både givende og utfordrende. De siste årene har fokuset både nasjonalt og internasjonalt økt. Forventningene til kontaktpersonene, tidligere kalt saksbehandlere, er høye. Det snakkes om økt kompetanse, likere tjenester, større fleksibilitet og mer kjærighet. For oss som jobber i feltet er det tidvis vanskelig å vite hva man skal prioritere, når det stadig kommer nye føringer fra Bufdir, Fylkesmannen og Helsetilsynet.

Barneverntjenesten er ofte omtalt i media, som regel i negativ sammenheng. Men det er også noen solskinnshistorier som dukker opp. Tidligere barnevernsbarn uttaler seg i rapporter, står frem i media og på konferanser (Redd barna, 2015). De forteller om betydningen kontaktpersoner i barneverntjenesten har hatt for dem, og hvordan denne personen har vært avgjørende for deres utvikling, både på godt og vondt. Andre barnevernsbarn er mer opptatt av å kritisere systemet barneverntjenesten er en del av. Forandringsfabrikken og barnevernproffene har gjennom flere år snakket om økt medvirkning og et varmere barnevern (Forandringsfabrikken, u.å.).

Kontaktpersoner i barneverntjenesten er også sosialarbeidere som gjennom sin utdanning har en profesjonell yrkesrolle, og gjennom årene har denne rollen vært i endring (Ask & Botnen Eide, 2018). Det har ikke alltid vært ansett som profesjonelt å vise følelser, og begrepet “profesjonell distanse” har i lang tid vært brukt for å understreke at sosialarbeideren må passe seg for å gå for nær den en skal hjelpe (Karlsson, 2005). Karlsson (2005) hevder at distanse gjør mennesker til objekter og fører til at praksis blir mindre human. Det er medmenneskelighet som trekkes frem som en avgjørende faktor for å lykkes, i historier fra mennesker som har vært i ulike kriser.

Nå som kjærighet har kommet inn i loven etter noen år med diskusjoner i feltet, kan det tyde på at hva man anser som profesjonelt i dagens barnevern er noe helt annet enn det var tidligere. Vi ønsker derfor i denne oppgaven å se nærmere på begrepet kjærighet. Vi har forsøkt å se på hva kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste tenker og mener om at kjærighetsbegrepet er kommet inn i loven, og hvilken praktisk betydning de opplever det har

for måten de utfører jobben sin. Vi har valgt å diskutere funnene i lys av sosiokulturell teori, og dette er derfor en oppgave om kontaktpersoners praksiser og meningsskaping om disse, samt hvordan disse prosessene skjer i forholdet mellom mennesker og kultur. Vår oppgave kan være et viktig bidrag til å få mer kunnskap om hvordan kontaktpersoner tenker og handler, og ikke minst hva som former deres praksis. På bakgrunn av dette er dybdeintervjuer med kontaktpersoner materialet for denne masteroppgaven.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Vi har i vår masteroppgave valgt å skrive om temaet kjærlighet i kommunal barneverntjeneste, da det er svært aktuelt i vår egen arbeidshverdag. Vi har begge to jobbet i kommunal barneverntjeneste over flere år, og har mange ganger kjent på hvordan ulike møter med mennesker kan berøre oss. Det stilles stadig nye krav til kontaktpersonene i kommunal barneverntjenesten og det har vært et skifte i forventningene til hvordan de skal møte mennesker i sårbare situasjoner. Spesielt har barn og unge krevd forandring i hvordan kontaktpersoner møter dem på.

Forandringsfabrikken er en nasjonal stiftelse som har søkelys på hvordan barn og unge opplever ulike offentlige hjelpesystemer. Forandringsfabrikken ønsker at kunnskap fra barn og unge skal være med når nye satsninger, utredninger og lover skal utvikles. Stiftelsen har gjennom flere år jobbet aktivt med å få begrepet kjærlighet inn i barnevernloven (Forandringsfabrikken, u.å). I 2018 ble det en realitet, og begrepet kjærlighet ble tatt inn i barnevernlovens formål § 1-1:

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992, § 1-1).

1.2 Hensikt og problemstilling

Kjærlighet er et begrep som kan ha mange betydninger og brukes med mange ulike formål.

Hensikten med studien er å finne ut hva kontaktpersonene legger i begrepet kjærlighet og hvordan de viser det i sitt arbeid. Vi vil også undersøke om de opplever at lovendringen får betydning for deres arbeid. Det er derfor viktig å finne ut hva kontaktpersonene som jobber i kommunal barneverntjeneste legger i begrepet og hvordan de forstår det. Vi ønsker å se nærmere på den opplevde situasjonen til kontaktpersonene, og problemstillingen blir da:

Hva legger kontaktpersonene i kommunal barneverntjeneste i begrepet kjærlighet, og hvilken betydning opplever de at det har på deres yrkesutøvelse at begrepet kjærlighet har kommet inn i barnevernloven?

Kommunal barneverntjeneste er som tidligere nevnt stadig i søkelyset og det er viktig for samfunnet å vite om det man innfører leder til endringer slik at de juridiske rammene blir etterfulgt. Det er av samfunnsmessig betydning å finne ut av om de som jobber på feltet opplever at lovendringen medfører en endring for deres praksis.

2.0 Bakgrunn og tidligere forskning

I dette avsnittet ønsker vi å beskrive hva andre filosofer og forskere har sagt om begrepet kjærlighet. Deretter ønsker vi å presentere barneverntjenestens utvikling i et historisk perspektiv. Vi vil videre beskrive endringene i barnesynet innenfor fagfeltet og traumebevisst omsorg (TBO), som utgjør en rådene forståelse av barns smerteutrykk i dagens barnevernstjeneste. Vi ser så på kontaktpersoner som sosialarbeidere, og presenterer Landsforeningen for barnevernsbarn, Forandringsfabrikken og deres høringsuttalelser til innføringen av ordet kjærlighet i Lov om barneverntjenester. Avslutningsvis redegjør vi for tidligere relevant forskning.

2.1 Kjærlighet

«Gjennom den makt vi har over hverandre melder det seg en fordring om å ta vare på det av vår nestes liv som vi har i vår hånd. Men vi må selv finne ut hva dette betyr i praksis» (Christoffersen, 1999 s.36). Slik starter kapittelet «Den etiske fordring» i Christoffersens (1999) innføring i den danske filosofen og professoren Knud Ejler Løgstrups tenking. Dette sitatet illustrerer et ansvar kontaktpersoner i barneverntjenesten kan kjenne på med tanke på å imøtekomme det nye «kjærlighetskravet» i loven. Det at vi skal ta vare på vår neste betyr ifølge Løgstrup (2010) ikke at vi alltid skal gjøre det vår neste forventer. I noen tilfeller er det mer riktig å gjøre det motsatte av det som kreves og forlanges, for eksempel når vi skal ta vare på barn. I denne forstand er den etiske fordringen «taus» (Løgstrup, 2010). Nestekjærlighet blir ofte forbundet med sosialt arbeid. Løgstrup mener nestekjærlighet er det mest naturlige budet av alle da vi kjenner til dette gjennom vår egen forventning om at andre mennesker skal elske oss. Det er derfor ifølge ham logisk at en skal «elske sin neste som seg selv» (Løgstrup, 2010).

Thrana (2018, s.219), som vi senere refererer til under tidligere forskning, skriver noe vi fant interessant for vårt fenomen. Kirkefaderen Augustin (354-430 e.Kr.) forsøkte gjennom caritas syntesen å forene kjærlighetsbegrepene eros og agape. På latin betyr caritas «den forbarmende kjærlighet» og dekker både den universelle kjærligheten om å elske mennesker fordi de er verdifulle i seg selv (agape) og lengselen etter å bli elsket (eros). Thrana (2018, s.220) trekker paralleller til ungdom i barnevernet og deres behov for å bli sett og forstått, med det umettelige behovet i Eros; behovet mennesker har for å bli elsket og sett som en unik person. Agape handler i motsetning til Eros om å gi kjærlighet og er

opprinnelig et bilde på den fullkomne kjærlighet fra Gud til menneske. Ifølge Augustin er denne formen for kjærlighet umulig å fullbyrde fordi den ikke krever likevekt eller gjengjeldelse. Det er likevel noe å strekke seg etter, og det nærmeste vi kommer er kanskje kjærligheten mellom foreldre og barn, der barna blir elsket betingelsesløst (Thrana, 2018, s.220). Dette kan settes i sammenheng med at Barnevernproffene har uttrykt at de ønsker at barnevernsarbeidere skal behandle dem som sine egne barn.

2.2 Kommunal barneverntjeneste i et historisk perspektiv

Historien til det norske barnevernet er nært knyttet til vår egen samfunnshistorie (Hagen, 2001). Det har gjennom årene vært mange vendepunkter i utviklingen av det som i dag er dagens barnevern. Vi har i besvarelsen valgt å oppsummere noe av det vi vurderer som viktigst for å kunne gi en kort fremstilling av denne utviklingen.

Allerede på 1100-tallet så vi den eldste formen for offentlig barneomsorg med legd i landskapslovene (Hagen, 2004). Alle som eide egen gård, hadde plikt til å gi eldre og barn husly og mat for en begrenset periode, før de måtte vandre videre til neste gård. Det var familien og slektens ansvar å gi barna omsorg og oppdragelse, men hvis det ikke var mulig, var det legd som skulle anvendes. Det at barn skulle ses på med andre øyne sammenlignet med voksne så man i fattigordningen av 1741, der ble det slått fast at man skulle unngå å sette barn på legd. Man skulle isteden forsøke å sette barn bort til oppfostring hos andre (Hagen, 2001). Gårdseiere som ikke ønsket fattige på sin gård kunne betale en avgift for å bli fritatt slik at kommunen kunne kjøpe plass for den trengende på institusjon eller i privat forpleining. Rundt 1800 tallet ble det forbudt å sette barn under syv år på legd da man mente det var uheldig for så små barn og skifte oppholdssted for ofte. Å sette barn ut på legd var vanlig på bygdene fram til 1900 tallet.

Selv om Norge var blant de fattigste landene i Europa, førte industrialiseringen og kraftutbyggingen til bedre økonomiske kår. Folketallet økte, og i arbeidet med å utvikle en selvstendig stat kom det flere lovgivninger på viktige samfunnsområder, deriblant barn og familien (Hagen, 2001). Legdssystemet og bortauksjonering av barn ble forbudt i Norge da Fattigloven ble revidert i 1900 (Hagen, 2004). Som første land i verden fikk Norge offentlig

barnevern med Vergerådsloven i 1896 (NOU 2000:12). Hensikten med loven var å sørge for at unge kriminelle skulle bli nyttige borgere og at samfunnet skulle få beskyttelse mot de unge kriminelles atferd. I tillegg kom loven med bestemmelser om at det offentlige kunne gripe inn når foreldre forsømte sine barn (Hagen, 2001). Barnevernet som prosjekt var idéimport selv om det var rettet mot bestemte sosiale utfordringer i det norske samfunnet. 1. september 1900 ble loven satt i kraft, fire år etter den ble vedtatt. Når man ser på budsjettsakene i denne perioden ser man at barnevernet hadde et visst økonomisk overskudd og at det var stor vilje til å satse på det nye systemet (Dahl, 1978). Barnelovene fra 1915 som styrket barn og mors rettslige og økonomiske stilling, var sammen med Vergemålsloven banebrytende og bidro til at Norge ble kjent som et foregangsland på barnelovgivning (Hagen, 2001).

Det 20. århundre var en brytningstid på mange områder i samfunnet, også med tanke på hvordan man forsto barn. Barnevernet og barneomsorgen ble også påvirket av disse strømningene og spesielt synet på barneoppdragelse skulle bidra som et bakteppe i utviklingen av norsk barnevern. Fra 1920-1930 årene var det stor debatt om spørsmålet om arv og miljø. I løpet av krigsårene var Norge blitt hengende etter i utviklingen på barnevernsfeltet sammenlignet med Danmark og Sverige (Hagen, 2001).

Etterkrigstiden bar preg av endringer på de fleste livsområder, både for voksne og barn. Optimismen var stor, og endringene i arbeidslivet førte også til endringer i familielivet. Barnevernutfordringen økte i omfang og det var ikke lengre fattigdom og nød som var de eneste årsaksforklaringene, men også problemer knyttet til personlige forhold i familiene. Årsakene til at barna strevde var sammensatte, og det var vanskelig å vurdere hvor de hørte hjemme i hjelpeapparatet. Barnevernkomiteen ble opprettet i 1947 og hadde ansvaret for å utrede ny barnevernlov (Hagen, 2001). I 1953 ble Lov om barnevern vedtatt, med utgangspunktet i at det er foreldrene som har hovedansvar for sine barn (NOU 2000:12). Kommunene skulle nå ha ansvaret for barnevernet og de private institusjonene ble underlagt kontroll. Loven prioriterte at hjelpen i første omgang skulle settes inn i hjemmet før man tok et barn ut (Hagen, 2001).

Utfordringene knyttet til å få et bedre barnevern ble ikke løst med barnevernloven. Kommunene fortsatte å inneha det administrative og økonomiske ansvaret for barneverntjenesten, noe som førte til store ulikheter mellom små og store kommuner. Etter kommunesammenslåingen på 60- tallet ble det pålagt for samtlige kommuner med mer enn 3000 innbyggere å opprette eget sosialkontor. Dette førte til at forholdene endret seg til det bedre for barneverntjenesten i Norge (Hagen, 2001).

På starten av 80-tallet kom det krav fra faglig og politisk hold om å styrke barneverntjenesten. I 1985 kom stortingsmeldingen, Om barne- og ungdomsvernet som foreslo en fireårig handlingsplan som gjaldt fra 1986-1989. Symboleffekten av planene var større enn midlene og resultatene. Ved regjeringsskifte i 1990 kom handlingsplanen: Program for Nasjonal Utvikling av barnevernet 1991 til 1993, her kom det øremerkede overføringer til kommunen og fylkeskommunen for barnevernet og økningen i budsjettet var langt større enn tidligere. Målene med handlingsplanen var i stor grad nådd etter tre år, antagelig som et resultat av at staten satset stort og ikke krevde at kommunene skulle bidra. Lov om barneverntjenester ble vedtatt 11 juni 1992. Den bygget på de grunnleggende prinsippene fra loven i 1953 (Hagen, 2001).

Det har vært mange ulike utredninger som har ligget til grunn for utviklingen av dagens barneverntjeneste. Vi velger å trekke frem noen som viser prosessen mot ny barnevernlov i nyere tid. I 2000 kom det en NOU som hadde sett på hvordan barneverntjenesten i Norge fungerte og om det var behov for endringer (NOU 2000:12). I 2012 la Raundalutvalget frem sin NOU: Bedre beskyttelse av barns utvikling- Ekspertutvalgets utredning av det biologiske prinsipp. Mandatet var omfattende, og de skulle sammenfatte relevant kunnskap og forskning som hadde betydning for fagmiljøer og myndigheter som var med å videreutvikle barneverntjenesten (NOU, 2012:5). I november 2014 startet Barnevernutvalget arbeidet med å se på en språklig, teknisk og strukturell gjennomgang av loven, med vekt på utvalgte problemstillinger. Målet var gi barn bedre rettsikkerhet ved å lage et mer tilgjengelig og forståelig regelverk. I 2016 ble NOUen: Ny barnevernlov- Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse lagt frem. Både Forandringsfabrikken og Landsforeningen for barnevernens barn kom med høringsuttalelser til NOUen i forhold til forslaget om å ta inn begrepet kjærlighet i ny barnevernlov. Barnevernlovutvalgets innstillinger ble i 2018 delvis fulgt opp gjennom

enkelte lovendringer, inkludert den nye formålsparagrafen. I april 2019 ble forslag til ny barnevernlov sendt ut til høring. Målet til departementet er at forslag om ny barnevernlov skal fremmes for stortinget våren 2021 (Bufdir, 2020).

2.2.1 Barnesyn i endring og TBO som dominerende forståelse i barneverntjenesten

Forandringsfabrikken har klare forventninger om at alle systemer, inkludert barneverntjenesten, har et barnesyn som verdsetter at barn og unge har mye kunnskap om livene sine. Barn er like mye verd som voksne, og barn trenger kjærlighet og må bli trodd og tatt på alvor (Forandringsfabrikken, u.å.). Vi velger å ikke gå i dybden på hvordan barnesynet har endret seg gjennom tidene, ettersom vår oppgave primært handler om synet på kontaktpersonenes arbeid og rolle. Vi finner det imidlertid relevant for vår masteroppgave å trekke frem enkelte høydepunkter som sammen med TBO de siste årene har fått økende innpass i kommunal barneverntjeneste (Steinkopf og Jørgensen, 2013). Synet på kontaktpersonenes rolle kan på flere måter være sammenvevet med barnesynet og den faglige forståelsen.

Schrøder (2018, s.82) skriver i sitt kapittel om Medvirkning i boka Barnevernets begreper – i bevegelse at det i økende grad de siste årene har utviklet seg i retning av å se på barn som sosiale aktører som både påvirker og blir påvirket av sine omgivelser. Schrøder (2018, s.82) viser til James, Jenks og Prout (1998) og Prout (2000) når hun skriver at innenfor dette synet ses barn på som aktive i konstruksjonen av sitt eget liv.

Interessen for å se på barndom i en kulturell kontekst har også økt. I motsetning til tidligere hvor en forstod barn som passive mottakere av omsorg og beskyttelse fra voksne og at det var universelle lover som styrte utviklingen, er fokus i økende grad å se barndom som en sosial konstruksjon hvor den sosiale og kulturelle konteksten er sentral (Schrøder, 2018, s.83). I kommunal barneverntjeneste ser vi at dette er tatt inn i form av økt søkelys på barns medvirkning i både lovkrav og barnekonvensjonen artikkel 12 som sier at alle barn har rett til å si meningen sin og deres mening skal bli tatt på alvor (Barneombudet, u.å.).

Traumebevisst omsorg (TBO), er ifølge Steinkopf og Jørgensen (2013) ikke en metode, men en måte å forstå barn og unges symptomtrykk på. TBO har fått stor internasjonal interesse innenfor barnevernfeltet og bygger på Howard Baths (2015) tre grunnpilarer: trygghet, relasjon og følelsesregulering. Mange barn og unge som kommer i kontakt med ulike hjelpesystemer har ifølge Bath (2015) komplekse traumer som kan gi utslag i utfordrende atferd. Den første grunnpilaren er trygghet fordi mange har opplevelser og erfaringer med utrygghet. Det er derfor avgjørende å erstatte disse med andre, gode erfaringer som bygger opp tryggheten. Den andre grunnpilaren, relasjon, forutsetter at det er trygghet. Relasjonens kraft og mulighet står sterkt i TBO. Den tredje grunnpilaren handler om å lære og støtte barn og unge med traumer i å utvikle nye og mer hensiktsmessige strategier for å håndtere vanskelige følelser. Det mest sentrale i TBO er at det kan virke vel så helende for et barn å være i et støttende og traumebevisst miljø hvor gode voksne som foreldre, fosterforeldre, helsesykepleiere, lærere og barnehagepersonell, som i en klinisk traumebehandling. Grunntanken er også at det kan være en forutsetning for å lykkes med behandling at omgivelsene er traumebevisste (Bath, 2015).

2.3 Kontaktpersoner som sosialarbeidere

Sosialt arbeid er en stor og viktig del av barnevernsarbeiders yrkesutøvelse. Ettersom vår oppgave er basert på et sosiokulturelt perspektiv, tenker vi at forståelser av sosialt arbeid kan forme våre informanters meninger og handlinger. Kunnskap om hva sosialt arbeid kan innebære er også relevant for å forstå denne studiens kontekst. Vi velger derfor gjøre rede for noen rådende forståelser av hva sosialt arbeid innebærer i en norsk kontekst. I boka «Sosialt arbeid- en situert praksis» refereres det til den Internasjonale føderasjonen for sosialarbeidere sin definisjon av sosialt arbeid fra 2014:

Sosialt arbeid er en praksisbasert profesjon og en akademisk disiplin som fremmer forandring og utvikling, sosial tilhørighet, sosial samhörighet og empowerment og frigjøring av mennesker. Prinsipper om sosial rettferdighet, menneskerettigheter, kollektivt ansvar og respekt for forskjelligheter er sentrale for sosialt arbeid. Understøttet av teorier om sosialt arbeid, samfunnsvitenskap, humanistiske fag og urfolks kunnskaper aktiverer sosialt arbeid mennesker og strukturer for å adressere livsutfordringer og for å fremme livskvalitet (Hansen, Solem & Nybø, 2017, s. 23-24).

Sosialt arbeid utøves både i form av profesjonelt og frivillig arbeid. Sosialt arbeid må ses i kontekst med både rammene og kunnskapen på arbeidsplassen, men også samfunnsmessige sammenhenger og ulike praksisfelt. Hvor man arbeider som sosialarbeider påvirker handlingsrommet en har, på grunn av ulike rammebetingelser og lovverk. Ifølge Oltedal (2013) er sosialarbeidere regnet som viktige fagpersoner og representerer en sterk profesjon i nordisk kontekst. Samfunnsmandatet til sosialarbeideren er å forebygge og redusere problemer som kan oppstå i skjæringsfeltet mellom individ og samfunn (Hansen, Solem & Nybø, 2017, s. 27).

Hansen, Solem & Nybø (2017, s. 32) skriver at relasjonskompetanse er kunnskap om hvordan en kan skape en hjelpende relasjon, og er en forutsetning for å kunne hjelpe mennesker ut av en vanskelig livssituasjon. Sosialarbeideren må inneha både kunnskap om metoder, teorier og hvor en kan hente ressurser. Den enkelte sosialarbeiders tidligere erfaringer, selvinnsikt, intuisjon, empatiske kapasitet utgjør den kreative siden av rollen. Disse personlige egenskapene er det viktig å være bevisst på. Ingen sosialarbeidere er like, men personlige egenskaper kan gi et større repertoar i møte med ulike typer mennesker.

Sosialt arbeid er et av de få yrkene der man både kan utøve kontroll på vegne av samfunnet, samtidig som man skal utøve medmenneskelig solidaritet (Levin, 2004). Våre informanter har gjennom Lov om barneverntjenester anledning til å benytte tvang når det er nødvendig. Mandatet til sosialarbeidere er omfattende og krevende å forvalte gjennom offentlig makt (Oltedal, 2013). Ofte oppstår interessekonflikter ved at det som er best for en, er dårlig for en annen, for eksempel når hensyn til barnet må gå foran hensynet til foreldrene. Det er ikke bare i spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll Levin trekker frem, men også forholdet mellom teori og praksis som ofte blir fremstilt som motpoler. I Norden er de fleste sosialarbeidere offentlig ansatte og representerer en makt med utgangspunkt i stat og kommune (Oltedal, 2013). Oltedal stiller spørsmål ved om det er vanskeligere å rette kritikk mot et system en er en del av, enn hvis en står utenfor.

2.4 Landsforeningen for barnevernsbarn

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon som jobber for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet. Foreningen ble stiftet i

1997. Medlemmene består av nåværende og tidligere barnevernsbarn som ønsker å bruke sine erfaringer fra barnevernet til noe konstruktivt. Foreningen ønsker at barn og unges opplevelser skal bli tatt på alvor og at erfaringene deres blir brukt til å utvikle et enda bedre og mer hensiktsmessig barnevern i Norge (Landsforeningen for barnevernsbarn, u.å).

2.4.1 Høringsuttalelsen til NOU 2016:16

I høringsinnspillet til NOU 2016:16 skriver LFB at de tenker at det å lovfeste en rett til kjærlighet er utfordrende. De tenker at kjærlighet bygger på relasjoner over tid og ønsker at fokuset heller skal rettes mot at de som jobber i barneverntjenesten har relasjonskompetansen og ikke minst personlig egnethet. LFB tenker at å innføre begrepet kjærlighet i loven vil bli kunstig og vanskelig å etterprøve. De foreslår heller begrepet omsorg, da omsorg krever varme, engasjement, voksne som strekker seg og inneholder mye av det LFB antar at utvalget mener når de foreslår kjærlighet inn i selve loven (Regjeringen, 2016).

2.4.2 Høringsuttalen til ny barnevernlov

I høringsuttalen til ny barnevernlov presiser LFB igjen sin skepsis knyttet til kjærlighet som en lovfestet rett, som de også gjorde i høringsuttalen til NOU 2016:16. LFB mener at kjærlighet som begrep er utfordrende. Siden Stortinget likevel valgte å lovfeste kjærlighet har de valgt å definere begrepet kjærlighet i høringsuttalelsen sin. LFB skriver at kjærlighet ikke er noe man kan kommandere og forvente, samt at det er større enn alle. Kjærlighet er slik LFB forstår det, ikke noe man kan iscenesette når, hvor, og hvordan det vises fra en person til en annen. Ingen kan tvinge noen til å elske noen og kjærlighet kan ikke selges, kjøpes eller settes på anbud. LFB skriver at kjærlighet ikke kan reguleres, fordi kjærlighet ikke er en vare. LFB trekker frem sensitiv omsorg, et begrep hentet fra traumefeltet, en modell flertallet av kommunale barneverntjenester jobber etter. LFB tenker at sensitiv omsorg er et mer riktig og forklarende begrep for hva barnevernsbarn kan forvente av de ansatte i barneverntjenesten. De viser til at et traumesensitivt barnevern bygger på nevrobiologi, moderne traumeforståelse, tilknytningspsykologi og utviklingspsykologi. Altså ulike faktorer som det er mulig å lære, forvente og lovfeste, samt måle kvaliteten på. LFB ber i sin høringsuttale til ny barnevernlov, om at begrepet kjærlighet blir erstattet med sensitiv omsorg (Regjeringen, 2019).

2.5 Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken ble stiftet i 2004 og er organisert som en ideell stiftelse. I 2008 begynte Forandringsfabrikken systematisk å innhente kunnskap fra barn og unge som hadde hatt kontakt med barnevern, psykisk helsevern, skole og justismyndighetene. Målet var å løfte frem de unges stemme om hva som kunne gjøres annerledes innenfor de ulike etatene. Svarene og rådene som barn og unge kommer med blir publisert i både hefter og magasiner, dette blir gjort uten analyser og kommentarer fra voksne. Stiftelsen tenker at barn og unge er eksperter på egne liv og at deres stemme er viktig for å forandre systemer til det bedre. Forandringsfabrikken bruker såkalte proffer til å løfte frem synspunktene. Rundt 300 unge fra hele Norge er aktive proffer i Forandringsfabrikken (Forandringsfabrikken, u.å)

2.5.1 Mitt Liv Barnevern

Mitt Liv Barnevern (MLB) er en del av Forandringsfabrikkens store satsning på ulike Mitt Liv-prosjekter på arenaer som barn og unge deltar i. MLB er Forandringsfabrikkens utviklingsprogram, der proffene og ansatte i de ulike barnevernstjenester møtes for å utvikle god praksis i tjenesten basert på erfaringer fra barn og unge. MLB består av mange anbefalinger til barneverntjenesten om hvordan man kan få en forsvarlig praksis gjennom seks fokusområder, med over 30 ulike forslag til hvordan barn og unge i større grad kan inkluderes i egen saker. Det er dette samarbeidet mellom barn og voksne som er selve grunnlaget i arbeidet til Proffene. MLB mottar støttet av Barne- og likestillingsdepartementet, og bygger på fire ulike verdier; kjærlighet, åpenhet, medbestemmelse og ydmykhet. Disse verdiene skal være med i alle fasene i barnevernets arbeid og møter med barn. Programmet er tatt i bruk i over 200 kommuner i Norge (Bufdir, u.å).

2.5.2 Høringsuttalelsen til NOU 2016:16

Forandringsfabrikken var og er opptatt av at ny barnevernlov viser at det er barn og unge som er hovedpersonene for lovgivningen. De har skissert opp åtte av de viktigste punktene, og i første punktet står det: Å vise kjærlighet må bli en del av barnevernets formålsparagraf. De mente at forslaget fra lovutvalget om at kjærlighet kunne bli en del av §2 som en rettighet for barnet, ikke var godt nok slik det var formulert: «Barn bør vokse opp i trygghet, kjærlighet og forståelse, og helst i egen familie». Her er kjærlighet som et begrep satt i kontekst til barnas omsorgsbasis. Forandringsfabrikken ønsker at kjærlighet skal knyttes til barneverntjenesten og de ansatte, som en rettesnor for innholdet i kontakten med barn og unge. Med kjærlighet mener Forandringsfabrikken først og fremst menneskevarme. De ønsker at kontaktpersonene

gjennom varme ord, varmt kroppsspråk og gjennom varme øyne skal forsøke å lytte for slik kunne komme helt til bunnen av hva barn og unge ønsker. De mener også at kjærlighet er varme og snille handlinger, gitt fra hjertet. Det kan være seg å huske barnets bursdag, gi en oppmuntring før eksamen. Man bør unngå belønning og konsekvens når barnet, fordi de har det vondt, gjør dumme handlinger som et smerteuttrykk.

Forandringsfabrikken påpeker også i sin høringsuttales at de opplever at det er mange voksne som strever med begrepet kjærlighet da det ofte knyttes til livet i familien og de som er aller nærmest. De undrer seg over et fagfelt som vet at alle barn og unge trenger kjærlighet for å vokse og bli trygge i verden, men som ser ut til å ha glemt at kjærlighet også betyr nestekjærlighet. De mener at kjærlighet også er å gi glede og varme til andre mennesker. Forandringsfabrikken trekker frem at det i utdannelsen av sosionomer og barnevernspedagoger undervises i et betydningsfullt skille mellom det å være personlig og privat, der det blir hevdet at det å bli privat kan føre til at man blir fortere utbrent og sykmeldt. Forandringsfabrikken etterspør hvor slik kunnskap kommer fra. De hevder selv at barn og unge får mest tillit til de som gir det lille ekstra, de som er fleksible og som gir av seg selv i samtaler og deler fra hjerte sitt. Erfaringene tilsier, ifølge Forandringsfabrikken, ikke at det er disse ansatte som først blir sykemeldt. Forandringsfabrikken er heller ikke enig i at omsorg er et bedre begrep enn kjærlighet. De mener at omsorg kan gis kaldt, og at barn som ikke får kjærlighet kan dø, i hvert fall inni seg. I høringsuttalen sa de at hvis barnevernsarbeidere gir kjærlighet, vil de møte mer åpenhet fra barn og foreldre. Da blir det også lettere for de unge å fortelle hvordan livet kjennes ut og hva man ønsker fremover. De ansatte vil møte mer takknemlige barn (Forandringsfabrikken, 2016 s.2-4).

2.6 Tidligere Forskning

Da vi startet å arbeide med selve masteroppgaven hadde vi lite kjennskap til hva som var gjort på feltet av tidligere forskning. Med tanke på at vi ønsket å se på innføring av kjærlighet i norsk lovgivning, var vi klar over at det kanskje ikke ville være så mye internasjonalt som vi ville finne interessant. Da vi brukte EBSCO som vert og MEDLINE som database fikk vi etter vår vurdering lite relevante treff på tidligere forskning som var relevant for vår oppgave. Vårt utgangspunkt er å kartlegge hva kontaktpersoner i norsk barnevern legger i begrepet kjærlighet, som nå er tilføyd i lovverket. Årsaken til så få funn kan være at det er vanskelig å

sammenligne norsk barnevernslovgivning med det internasjonale barnevernslovgivning. Vår uerfarenhet med denne formen for litteratursøk kan også ha ført til få treff, da vi kanskje ikke klarer å velge ut relevante nok søkeord.

Ved å bruke søkeordene «kjærlighet» og «barnevern» fikk vi i mange treff i Google Scholar. Noen av disse omhandlet ettervern, retten for biologiske foreldre til å få tilbake barn og barneverntjenestens arbeid med lavinntektsfamilier, og ble ikke ansett som relevante for vårt prosjekt. Vi ser at det har vært et økende interesse for å se på kjærlighet i barneverntjenesten de siste årene. Vi har funnet flere bacheloroppgaver og masteroppgaver som omhandler teamet. Vi har valgt å ikke bruke disse aktivt, da vi ikke ønsket at disse skulle påvirke oss i arbeidet med vår oppgave.

Vi fant imidlertid en veldig relevant doktoravhandling med tittelen «Hvilken betydning har kjærlighet i barneverntjenestens praksis» (Thrana, 2015). Thrana gjennomførte en kvalitativ studie med feltarbeid som deltakende observasjon, intervju med 14 ungdommer og fokusgruppeintervju med ansatte. Thrana så på hvilken betydning kjærlighet kan ha i arbeid med ungdom som er under oppfølging av barnevernet. Studien trekker frem at for ungdommen kan kjærlighet komme konkret til uttrykk på flere ulike måter. Det viktigste for ungdommene var å bli sett og anerkjent for den de er, få fysisk bekreftelse og anerkjennelse samt at de voksne viste følelser og holdt ut i relasjonen. Fra de ansatte beskrives kjærlighet som en grunnholdning og en etisk kompetanse i arbeid med mennesker (Thrana, 2015).

Vi fant også «Mot et Barneperspektiv - en studie av implementeringen av programmet Mitt Liv Barnevern» (Centre for Research on Discretion and Pathernalism, 2019). Denne var ekstra spennende da de så på barnevernsarbeiderens holdning til, og forståelse av kjærlighet i eget barnevernsarbeid. Dette ble gjort ved å sende ut spørreskjema til barnevernsledere og kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste. Studiet fant at mange av kontaktpersonene så på kjærlighet som noe av det som skjer i relasjonen mellom barnevernet og menneskene de arbeider med. Studiet viste også at nærhet og medmenneskelighet fremsto som noe av det viktigste i forståelsen av kjærlighet i barnevernet (Centre for Research on Discretion and Pathernalism, 2019).

I vårt søk etter relevant litteratur fant vi en kronikk skrevet av psykologspesialist Anette Andersen som jobber ved Regionalt senter for vold, traumatisk stress, migrasjon og selvmord (RVTS, 2018). Selv om dette ikke er forskning velger vi å bruke perspektiver i denne kronikken da vi mener den belyser vårt fokus. Tittelen på Andersens kronikk er «Kan kjærighet profesjonaliseres?» og er publisert på RVTS sin nettside 21.10.18. Andersen starter med å sitere barnevernloven § 1-1 hvor kjærighet nå er tatt med. Med sin kronikk forsøker Andersen å både utvide og avgrense hvordan en kan forstå kjærighet i profesjonelle relasjoner. Balansen mellom for lite kjærighet slik at en blir distansert og følelsesløs, og for mye kjærighet slik at en blir grenseoverskridende, blir satt ord på. Andersen skriver også om forskjellen på å elske noen og det å være glad i noen. Hun konkluderer med at kjærighet inn i loven er viktig, men at begrepet trenger mer innhold for å kunne være en reell rettesnor for hvordan vi skal møte barn og unge (Andersen, 2018). Cecilie Basberg Neumann (2012) har skrevet en artikkel om omsorgsetikk i barnevernet. Hun påpeker at innføring av kjærighet i loven også må medføre en diskusjon om hva det vil bety for kontaktpersonene.

3.0 Teoretisk rammeverk

Vi har søkt etter et analytisk begrepsapparat som kan utvikle barnevernsarbeidernes blikk på at både vi som praktikere og menneskene vi møter, er knyttet til sosiale, kulturelle, historiske og institusjonelle kontekster. Vi har valgt å diskutere våre funn ut fra et sosiokulturelt perspektiv. Ifølge Hansen og Solem (2017, s.62) springer ordet sosiokulturell ut av en tverrfaglig forståelsesramme av individet i sosiale praksiser i samfunnet. *Sosio* viser til at mennesket er del av et samfunn, og *kultur* kommer fra latinske ordet «å dyrke». Det vil si at ved å bruke et sosiokulturelt perspektiv på barns utvikling tenker en at barn veiledes og dyrkes inn i en kultur (Hansen & Solem, 2017, s. 62).

Ved å velge dette perspektivet, legger vi til grunn at mennesket tilegner seg kunnskap gjennom å delta i kulturelle aktiviteter (Säljö, 2001). Säljö (2001) sier videre at mennesket kan forstås som biologiske vesener med en samling av ressurser fra naturens side. Sammenlignet med andre arter er mennesker langsommere og svake. Likevel har det skjedd omfattende forandringer og mennesker har skapt en kultur der man har utviklet hjelpemidler som har bidratt til at vi i dag kan håndtere våre omgivelser vesentlig bedre enn våre forfedre. Med andre ord har våre biologiske begrensninger bidratt til å stimulere til produksjon av kunnskap og kulturelle ressurser som har bidratt til denne utviklingen. Denne utviklingen har gått raskt og er påvirket av mekanismer som menneskets evner, økonomiske systemer, kollektive evner og holdninger. Disse ferdighetene og kunnskap kommer fra erfaringer og handlingsmønstre som samfunnet har fått gjennom interaksjon mellom mennesker. Grunntanken i et sosiokulturelt perspektiv er at det er gjennom kommunikasjon og dialog at ressurser blir skapt og videreført (Säljö, 2001).

Det er flere ulike læringsteorier, alt fra den atferdsfokuserte behaviorismen som dominerte blant annet i skoler og barnevern på tidlig 1900-tallet, til Vygotskijs sosiokulturelle læringssyn som er mer fremtredende i dag, spesielt i skolesystemet (Säljö, 2001).

Kontaktpersoner i barneverntjenesten og lærere har begge en veiledende og støttende rolle ovenfor barn og unge slik at de klarer seg best mulig i livet. Hansen & Solem (2017) skriver at kunnskap som dominerende normer og verdier i samfunnet, i kombinasjon med kunnskap om lokalkulturen, utgjør sosialarbeiderens helhetsperspektiv. Videre skriver de at det profesjonelle møtet i stor grad preges av sosialarbeiderens forforståelse, verdipreferanser og

tolkning av den andres situasjon. Det er derfor viktig å være bevisst denne forforståelsen i forhold til hva en skal samarbeide med klienten om (Hansen & Solem, 2017, s. 62). Med utgangspunkt i dette har vi valgt å trekke fram flere ulike tenkere fra sosiokulturelle teori i vår diskusjon av funnene. I det følgende gir vi et overblikk over Vygotskys syn på læring før vi gjør rede for sentrale sosiokulturelle begreper vi bruker i diskusjonen: meningsskapning og symbolsk interaksjonisme.

3.1 Sosiokulturelt perspektiv

Den russiske teoretikeren og vitenskapsmannen Lev S. Vygotskij (1896-1934) og hans kulturhistoriske skole dannet grunnlaget for det sosiokulturelt perspektiv. Dette synet på læring har hatt stor betydning på vestlig kulturinkluderende utviklingspsykologi fra 1960-1970 årene. Ifølge Vygotskij er barnet grunnleggende sosialt orientert og lærer selv gjennom å samhandle med andre (Vygotskij, 2001). Denne personlige utviklingen foregår hele livet da barnet formes gjennom deltakelse i kulturelle meningsfellesskap med andre mennesker. Vygotskij hevder at barns utvikling derfor må forstås ut fra utviklingsprosessens sosiokulturelle kontekst, hvor språket gis en spesiell stor betydning. Språket tjener som et viktig redskap som gir mennesker ulike måter å tenke og forstå hverandre på. Det bidrar også til at vi kan forstå fenomener i verden. I følge Vygotskij består begrepet “ordets betydning” av både sosial utveksling og generaliserende tenking. “Ordet tjener åpenbart som et redskap for gjensidig forståelse mellom mennesker” (Vygotskij, 2001, s. 99).

Kulturelle redskaper er sentrale i Vygotskijs (1978) tenkning. Når vi i vår masteroppgave skal se på kontaktpersoner og hvordan de opplever de praktiserer kjærlighet i jobben, er det interessant å bruke denne tenkningen. Et annet ord for kulturelle redskaper er *artefakter* som kan medieres eller formidles gjennom både fysiske gjenstander og symboler (Säljö, 2006). Fysiske gjenstander som for eksempel pc og mobiltelefoner endrer menneskers praksis og måter å samhandle på (Hansen & Solem, 2018, s. 64). Dette ser vi mer og mer kommer inn i kommunal barneverntjeneste. Vår erfaring tilsier at de fleste kontaktpersoner nå har mobiltelefon, og flere er tilgjengelige på nett/sosiale medier. Det er blitt mer aksept for å kjøpe for eksempel mat og drikke som kontaktpersonene vet de unge liker, samt la dem arve private ting som klær og utstyr når familien har en stram økonomi. Dette kan også ses på som

kulturelle redskaper i form av artefakter da det ligger mye kommunikasjon, også i form av kjærlighet, i benyttelsen av dette.

Innen et sosiokulturelt perspektiv ses *kunnskap* som noe sosialt og kulturelt konstruert. Det betyr at den både opprettholdes og endres i en historisk, kulturell og sosial sammenheng gjennom menneskers samhandling (Bruner, 1975). Bruner var mer opptatt av hvordan “her og nå” og intensjoner for fremtiden virker inn på hvordan fortiden gjenfortelles og rekonstrueres, enn å forklare nåtiden med fortiden. Hans definisjon av konstruktivisme er at det handler om epistemologi, altså læren om hva kunnskap er. Ifølge Bruner er kunnskap om verden vår egen konstruksjon og ikke slik at den reflekterer kjennetegn ved en uavhengig ytre verden. Kunnskap blir bygd opp og skapt heller enn overlevert og passivt mottatt ifølge Bruner (1975). «Kunnskapskonstruksjon er produktet av meningsskaping formet av kulturelle tradisjoner og forståelsesformer» (Bruner, 1975, s. 11). I Vygotskijs teori er et av de viktigste poengene at sosial aktivitet danner utgangspunktet for all intellektuell utvikling og tenkning (Vygotsky, 1978). Vygotskijs begrep «proksimale utviklingszone», er mye brukt for å gi et bilde på det potensiale som ligger i samspill med andre. Utviklingssonen er med andre ord avstanden mellom nåværende ferdigheter og det som kan oppnås med hjelp og støtte (Vygotsky, 1978). Säljö (2001) skriver at en utviklingszone på generelt grunnlag kan ses på som en veiledning inn i en bestemt kultur eller delkulturs måte å oppfatte et fenomen på (Säljö, 2001, s.125).

3.2 Meningsskaping

I følge Bruner (1997) og Wertsch (1991) er det klar sammenheng mellom handling/praksis og meningsskaping, mennesker handler gjennom medierende midler. Bruner (1997) beskriver hvordan han etter en samtale med Sylvia Scribner endelig forstod at en psykisk kunne bidra til at et av livets store mysterium ble dekket til. Mysteriet han refererer til er at bevisstheten er en forlengelse av hendene og redskapene man bruker og arbeidet man bruker dem på (Bruner, 1997, s. 158).

Artefakter, som vi vil gå nærmere inn på nedenfor, er en form for medierende middel. Bruner (1997) tenker at tale og praksis er meningsskapende og er opptatt av hvordan språket kan brukes som medierende middel for å skape mening til egen handling. Det er mer interessant

hva personen mente han gjorde enn hva han faktisk gjorde. Det er intensjonen bak handlingen som er mest betydningsfull i forhold til meningsskaping ifølge dette synet. Vi har bedt informantene fortelle om en gang de opplevde at de viste kjærlighet i jobbsammenheng, nettopp for å få tak i deres intensjon og forklaring om fenomenet kjærlighet.

Bakhtin (1998, s.32-33) pekte på betydningen andres ord har på oss enten det er direkte sitat eller umerkelige elementer. Han var opptatt av grensen mellom selvet og fellesskapet og det utydelig skille mellom individ og sosialt, såkalt dialogisk perspektiv. Wertch (1991) viser til at Bakhtin sin teori om dialogisme er sentral i det sosiale rammeverket, og all kommunikasjon blir sett på som en del av en større sammenheng. Kontaktpersoner er også en del av en større sammenheng og det kan tidvis være vanskelig å se hvor skillet mellom dem selv og fellesskapet går. Hvor bevisste er kontaktpersoner på hvordan dette fellesskapet kan tenkes å påvirke deres tenkemåter og handlinger i utførelsen av jobben?

Ord og mening er ifølge Vygotskij ikke synonymt. Et ords mening er overordnet ordets betydning. Ifølge han er ordets mening summen av alle de psykologiske begivenhetene som ordet vekker i vår bevissthet. Ordet får sin mening i den sammenhengen det fremtrer i og kan bety noe helt annet i en annen sammenheng selv om betydningen er lik (Vygotskij, 2001, s. 211). Det er omtrent ikke grenser for hvor mye det samme ordet kan bety, da det er veldig komplisert og forandrer seg i de ulike menneskers sinn og i forskjellige situasjoner. Ordet kan bety både mer og mindre. Et begrep som kjærlighet kan ha mange ulike betydninger og ulikt innhold. En kan ofte høre at ord kan forandre mening, men også ideer kan skifte navn, eller sagt på en annen måte, kan mening forandre ord. Ved å følge et ords historie i et språk kan vi ifølge Vygotskij se at betydningen endrer seg akkurat som barnets tenkning (Vygotskij, 2001). Derfor ønsker vi å se nærmere på hva kontaktpersonene selv legger i fenomenet kjærlighet, nå som det er kommet inn i loven.

3.3 Symbolsk interaksjonisme

Georg H. Mead (1863-1931) var også en sentral læringsteoretiker innenfor sosiokulturell teori. Han var del av Chicago-skolen i USA sin sosiologiske forskningsvirksomhet. Det var for Mead viktig og forstå hvordan en gest kunne oppfattes og påvirke den andre. Ikke som en imitasjon, men mer som et gjensvar (Mead, 1934). Språket ble av Mead sett på som en høyt

utviklet form for *gest* (symbol) som dannes i samhandling med andre og samtidig en form for kommunikasjon som kan ha betydning for et menneskes selvforståelse. Mead hevder at gester ikke bare er viktige, men signifikante. Gesten har stor betydning for hvordan den andre reagerer til og med før den får den er blitt en bevist mening.

«Den generaliserte andre» er et begrep Mead la mye vekt på, og som handlet om å erkjenne at selvet hadde nådd et visst modningsnivå. Selvet kunne da se og forstå seg selv i forhold til samfunnet og den kulturen man var en del av, som et skritt videre i den sosiale evolusjonen. Selvet når sitt fulle utviklingspotensial ved å organisere de andres individuelle atferd. Det blir da en refleksjon av gruppemønstret, basert på egne erfaringer (Mead, 1934).

Begrepet «symbolsk interaksjonisme» er også et av Meads kjente begreper, som står for at kunnskap blir til i interaksjon med andre, og dermed må kunnskap ses på som et sosiokulturelt fenomen (Hansen & Solem, 2017, s. 64). Levin og Trost (2005, s.10) definerer symbolsk interaksjonisme som en måte å forstå på, et perspektiv og et utgangspunkt for analyse av den sosial virkelighet. Herbert Blumer brukte termen sosial interaksjonisme første gang nærmest ved en tilfeldighet, ifølge Levin og Trost (2005). Symbolsk interaksjonisme kan både benyttes som et analytisk verktøy og perspektiv for så vel grupper som individer, men også som en sosialpsykologisk teori om sosialisering (Levin & Trost, 2005). Vi har valgt å se nærmere på Levin og Trost sine 5 hjørnesteiner for å forstå symbolsk interaksjonisme. De er inspirert av Vygotskij som igjen var inspirert av Mead.

Definisjonen av situasjonen er den første hjørnesteinen og et viktig begrep. Det ble ifølge Levin og Trost (2005) først brukt av Thomas og Znanieck. Senere kom formuleringen «if man define situation as real, they are real in their consequences». Fordi oppfatning er ledende for atferd vil dette bety at det en person oppfatter som en sannhet blir en sannhet, også kjent i faglitteraturen som Thomas' teorem (Thomas & Thomas, 1928). Selv om alt vi oppfatter i prinsippet er subjektivt, er det likevel i praksis slik at noe også er objektivt. De fleste vil være enig i er at det vi sitter på er en stol og da er det objektivt sett en stol. Det er altså en form for objektivitet i vår subjektive verden når flere deler samme oppfatning. Familie er et annet eksempel på et symbol som kan forstås både subjektivt og objektivt ifølge Levin & Trost

(2005). De fleste vet objektivt sett hva en familie er, men dersom en spør hvem mennesker definerer som medlemmer av familien, vil en få mange subjektive variasjoner.

Sosial interaksjon er den andre og en av de viktigste hjørnesteiner ifølge Levin og Trost (2005). En interagerer gjennom samtale, ikke bare med ord, men også med kroppsspråk. Gjennom tanker og følelser skjer menneskers interaksjon med andre og seg selv. Utforskning av sine egne følelser og tanker kalles gjerne *introspeksjon*. En tenker at introspeksjon kan kalles empatisk hvis en evner å ta hverandres perspektiv, det vil si sette seg inn i den andres tanker og følelser.

Den tredje hjørnesteinen er *symboler*. Det er gjerne personer, for eksempel familie som er sosiale objekter i symbolsk interaksjonisme, men også andre en omgås med. Meningen dannes i samhandling og modereres i prosessen med tolkningen. Et ord må også ha en mening for andre enn oss selv for å kalles symbol. Symboler kan også være språk, ord, handlinger og gjenstander vi har rundt oss. Hva vi kaller dem betyr mye fordi dette styrer meningen og oppfatningen av symbolet.

Vektlegging av aktivitet er den fjerde hjørnesteinen. I denne sammenhengen forklares dette med at mennesker utvikler seg hele tiden og er ikke statiske. Her vil en ved å benytte verb fremfor substantiv si at en person oppfører seg dumt i stedet for å si at personen er dum. Mennesket *er* ikke, det *gjør*. Levin og Trost referer til Dewey (1935) når de skriver at mennesket alltid handler basert på følelser, emosjoner og sine vurderinger. Det innebærer at mennesker er vanskelige å forutsi som et resultat av at vi er aktive og definerer situasjoner ulikt.

Nåets betydning er den femte og siste hjørnesteinen. Man interagerer gjennom symbolene i nået og et øyeblikk kommer ikke tilbake. Alt gjør vi i nået enten vi definerer situasjonen, er aktive eller interagerer. Levin og Trost (2005) hevder at dette synet innebærer at vi alle er i en kontinuerlig endringsprosess. Egenskaper hos oss er ut ifra dette synet ikke uforanderlige og prosessene kan gå så langsomt at en feilaktig tror det finnes en stabilitet. Ingenting blir glemt ifølge dette synet, heller ikke fortregnt, men snarere integrert i oss som ny kunnskap. Her

vises til Rose (1962/1972). Hvordan vi oppfører oss nå handler ikke bare om hvordan vi ble oppdratt som barn. Vi benytter oss av det vi lærte da og gjør det i nået (Levin & Trost, 2005).

4.0 Metode

Vi har valgt å bruke en kvalitativ tilnærming med semistrukturerte intervjuer. Kvalitativ metode bygger på teorier om menneskelige erfaringer og egner seg derfor godt til å analysere eller beskrive ulike fenomener. Som forskningstradisjon støtter den seg til postmodernismen og sosialkonstruktivisme, der vi som forskeren skal være en aktiv deltaker i utvikling av kunnskap. Kvalitativ metode er nyttig når man ønsker å få vite mer mennesker holdninger, erfaringer, tanker og forventninger. Målet er ikke en forklaring, men en forståelse, og metoden har sin styrke i at den leverer spesifikk kunnskap om et fenomens egenart (Malterud, 2003). I vårt tilfelle er fenomenet kjærlighet i barnevernsarbeid.

Det er mange ulike måter å oppnå vitenskapelig kunnskap på. Det er likevel hvordan man håndterer denne kunnskapen og forvalter innhenting som bestemmer resultat man får holder vitenskapelig mål. Som forskere er det knyttet spesifikke forventninger til hvordan vi har kommet frem til våre funn (Malterud, 2003). Vi vil her redegjøre for de valg vi har tatt før, underveis og i etterkant. Metode er et verktøy som dreier seg om hvordan vi innhenter, organisering og tolker ulik informasjon (Larsen, 2007).

Det er klare forventninger til at data, funn og konklusjoner står i en større sammenheng som vi som masterstudenter skal ta stilling til i løpet av prosessen. Overførbarhet er for mange en viktig motivasjon, også for oss. Ønsket er at funnene våre skal kunne bidra til endring, bevisstgjøring eller som motivasjon til andre om å forske videre. For å oppnå dette er det viktig at vi velger rett metode for å besvare vårt forskerspørsmål.

4.1 Vitenskapsteoretisk ståsted

Den teoretiske referanserammen utvikles underveis og i samspill med analyse og datainnsamling (Malterud, 2003). Vi har i løpet av prosessen endret på vår teoretiske referanseramme, da vi under analysen så at det var andre teoretiske posisjoner som var bedre egnet til å belyse problemstillingen og forstå funnene. For oss var dette noe underlig og vi var flere ganger i tvil om vi skulle bevege oss bort fra våre opprinnelige tanker og antakelser. Men under kyndig veiledning ble vi utfordret til å tenke litt annerledes og opplevde selv at sammenhengen mellom problemstillingen, metoden og funnene ble klarere. I kvalitativ

metode søker forskeren ofte beskrivelser og tolkninger (Malterud, 2003). Virksomhet til vitenskapen er å utvide vår erkjennelse (Thornquist, 2003).

4.1.1 Fenomenologi

Vi ønsker å se nærmere på om innføringen av kjærlighet i barnevernloven har ført til endringer i hvordan kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste opplever at de utfører jobben sin. Det er deres subjektive erfaringer vi er ute etter. Fenomenologien er en retning innenfor vitenskapsteorien som har utviklet seg til å bli en av hovedstrømmingene og er basert på en erfaringsorientert tradisjon. Fokuset er hvordan verdenen oppleves for subjektet, og derfor er denne tilnærmingen i samsvar med vår grunntanke med masterstudien. Retningen er først og fremst kunnskapsteoretisk, men kan forstås på mange ulike måter, blant annet metodisk.

Grunnleggeren av fenomenologien, Edmund Husserl (1859-1938), var opptatt av kunnskapens natur og vilkår, og ønsket å forstå kunnskapen (Thornquist, 2003). Fenomenologien kan forstås som motsatsen til naturvitenskapen der empiri er det vi får gjennom teorier, modeller og ulike instrumenter. Utgangspunktet er den konkrete erfaringen og hvordan noe fremstår. I hverdagslivet er vi viklet inn i hverandres verden, og relasjonen er den grunnleggende enheten vi snakker om. Subjekt og objekt er koplet sammen. Vårt liv påvirker den andre og omvendt. Husserl introduserte begrepet «livsverden» som en kritikk til avstanden den objektive vitenskapen hadde etablert mellom det levde liv og vitenskapen (Blåka, 2002). Martin Heidegger (1889-1976) utvidet det fenomenologiske perspektivet til å se på hva som eksisterer. Han mente at det som til enhver tid var med å forme menneskenes forståelse av hva som eksisterer, er avhengig av tid, rom og det språket vi har tilgjengelig (Busso, 2018). Fenomenologien fikk sin sosiale forankring gjennom Alfred Schutz (1889-1959). Livsverdenen er i stadig utvikling, bevegelse og forandring. Fenomenologiens dialog er å lytte til, høre etter og gå med den du prater med gjennom et sanselig engasjert nærvær. Vi ønsker med dette perspektivet å studere livet, det levde livet slik det utfolder seg i møter og ikke minst samspill mellom mennesker. Den fenomenologiske forskeren er deltakende og engasjert i forhold til sine forskningsobjekter (Blåka, 2002).

4.2 Datainnsamling – Semi strukturerte intervjuer

Et forskningsintervju er en samtale som har et mål og en viss struktur og ikke en samtale mellom likeverdige partnere. Målet med intervjuet er å få tak i informantens beskrivelse av sin livsverden for å kunne fortolke betydningen i etterkant. Med utgangspunkt i fenomenologisk forståelse og at vi er interessert i å få tak i kontaktpersonene sin opplevelse, var det naturlig å velge semistrukturerte dybdeintervju (Kvale & Brinkman, 2017). Vi vurderte at denne intervjuformen var å anses som et presist, pålitelig og dekkende undersøkelsesinstrument i forhold masteroppgaves problemstilling (Andenæs, 2000). Vi tok opp intervjuene på lydfiler som ble lagret forskriftsmessig.

4.2.1 Forarbeid til intervjuene

For å være best mulig forberedt til intervjuene våre, besluttet vi å observere et teammøte i området vi skulle hente informantene våre fra før vi utførte intervjuer. Hensikten var å observere hvordan de ansatte drøftet saker seg imellom og med egen leder. Hvilke ord brukte de i sin omtale av familien? Ble kjærlighet brukt som et aktivt begrep i løpet av møtet? Var det andre måter kontaktpersonen viste kjærlighet på? Gjennomføringen av observasjonen var svært utfordrende å få til, da det stadig ble endringer av datoen. På et tidspunkt ble vi usikre på om vi i det hele tatt ville få det til. Til slutt fikk vi en endelig dato for observasjon, fordi flere av kontaktpersonene ikke kunne være til stede på grunn av andre forpliktelser ble vi usikker på hvilket utbytte vi ville ha. Vi valgte allikevel å gjennomføre som planlagt, som en forberedelse til selve skrivingen av masteroppgaven. Vi fikk i tillegg tilbud om å komme å observere beslutningsteamet for alvorlige saker som blir avholdt i forkant av teammøte. I beslutningsmøte skal kontaktpersonen legge frem saken og vil her kunne gi oss informasjon om både holdninger og verdier. Dette takket vi ja til for å kunne få enda bedre innblikk i hvordan ansatte omtaler familier og de utfordringer de står i. Vi planla i forkant hva vi ønsket å følge med på under de to påfølgende observasjonene: Ord, handlinger, utholdenhet og holdninger.

Begrepet kjærlighet ble brukt under beslutningsmøtet flere ganger, både for å beskrive mangler på kjærlighet barnet hadde hjemmet og for å sette ord på hva kontaktpersonen mente barnet hadde behov for fremover. Fokuset gjennom hele møte var barnet og barnets behov, og hva barnet selv hadde uttalt ved flere anledninger. Selv om deltakerne var opptatt av hva man kunne gjøre for å endre situasjonen i hjemmet, var det flere som trakk frem at det hadde vært

prøvd mye uten å lykkes, og at barnet ikke kunne vente lengre. Barnets ressurser sto i sentrum og var et tilbakevende tema. Kontaktpersonen uttalte mot slutten at barnet trengte noen som heiet akkurat på ham.

Teammøte vi observerte besto av kontaktpersoner som jobber med undersøkelse og tiltak i forhold til de eldste barna. Kontaktpersonene i denne gruppen brukte begrepet kjærlighet aktivt i løpet av møte. De snakket om hvor glad de var i ungdommene og at kjærlighet ligger i bunnen av den jobben de gjør. Det virket som kjærlighet var et kjent og trygt begrep i gruppen der ingen så ut til å være i tvil om begrepets posisjon i yrkesutøvelsen. Leder roste de ansatte for engasjementet og oppmuntret dem til å fortsette å bruke tid på å jobbe med relasjonene med ungdommene.

4.2.2 Intervjuguide

Vi startet i første omgang med å henvende oss til en avdelingsleder for de som jobber med undersøkelse og hjelpetiltak for å be om tillatelse til å gjøre litt feltarbeid gjennom å observere på et teammøte. Årsaken til at vi ønsket å gjøre dette var for å bli kjent med sjargongen og holdningene på avdelingen med sikte på å kunne utarbeide intervjuguiden så treffsikker som mulig i forhold til vår problemstilling. Dette fikk vi anledning til, og det bidro slik vi vurderer det til at intervjuguiden ble enda bedre. Det ble laget en intervjuguide som hadde få spørsmål, slik at det ble opp til kontaktpersonene selv å styre samtalen (Kvale & Brinkmann, 2017). Det er ikke et krav at man følger spørsmålene i den rekkefølgen de er satt opp. Guiden har fungert som en form for huskelapp under selve intervjuet (Holme & Solvang, 2003). (Se Vedlegg 1)

4.3 Ethiske perspektiv

Å ha respekt for mennesket er et grunnleggende utgangspunkt for enhver samfunnsforskning. Selv om man overholder taushetsplikten og anonymiserer data, er det viktig å erkjenne at man gjennom en forskningsprosess alltid gjør noe med informantene. Man kan sette i gang ulike prosesser i informantene man ikke har anledning til å følge opp eller informantene kan utlevere noe de ikke hadde tenkt (Holme & Solvang, 2003). Vi har hele tiden forsøkt å møte informantene med respekt og varsomhet. Vi brukte mye tid på å utforme intervjuguiden for å forsikre oss om slik at spørsmålene ikke utleverte kontaktpersonene mer enn nødvendig. Selv om vi var ute etter deres livsverden, var vi også opptatt at de skulle oppleve seg ivaretatt i

prosessen. Mange barneverntjenester gjennomgår store omorganiseringer som kan prege de ansatte. Det var viktig for oss og ikke sette informantene i en lojalitetskonflikt, mellom oss som masterstudenter og dem som ansatte. Vi har hele veien vært åpne med informantene om hvorfor vi har valgt dette som tema og hva det betyr for oss.

De forskningsetiske retningslinjer har blitt fulgt etter beste evne gjennom hele prosessen. Det ble søkt om godkjenning fra NSD og UiA sin etiske komite før vi begynte på gjennomføringen av intervjuene. Informasjonsskrivet vi hadde utarbeidet ble sendt ut til kontaktpersonene god tid i forkant (Se vedlegg 2 og 3).

4.4 Informert samtykke

Alle kontaktpersonene fikk informasjon om hensikten med studiet gjennom et informasjonsskriv som ble sendt ut på forhånd. I skrivet sto det også, at besvarelsene deres vil bli anonymiseres og at deltakelsen var frivillig. De fikk også informasjon om at de hadde anledning til å trekke seg under hele prosessen. Før vi startet intervjuet tok vi en kort gjennomgang av de viktigste punktene i informasjonsskrivet, i tilfelle noen av informantene ikke hadde fått lest gjennom informasjonsskrivet på forhånd. Vi forsikret oss om at informantene hadde forstått av hva de samtykket til, før de signerte samtykket til å delta som informanter til vår masteroppgave.

4.5 Utvalg og rekruttering

Vi har begge lang fartstid som kontaktpersoner i barneverntjenesten og har dermed et stort nettverk innenfor feltet. Vi har bevisst valgt å ikke bruke informanter fra egne avdelinger. Vi vurderer at det kunne føre til at informantene følte press eller forventninger i hvordan de skulle besvare og opptre under selve intervjuet. Dette ville kunne ha påvirket validiteten til studiet. Vi valgte å henvende oss til kontaktpersoner i avdelinger vi er kjent med, og som har samarbeidet med Forandringsfabrikken om programmet MLB. En av oss jobber i samme interkommunale barneverntjeneste som informantene, men da det er en svært stor tjeneste med mange avdelinger, ser vi ikke på dette som noe hindring. Vi må likevel være bevisste på at vi forsker blant våre egne selv om vi ikke er nære kollegaer. Vi kommer nærmere inn på dette i punkt 4.9.

Vi bestemte i samarbeid med veilederen at seks kontaktpersoner ville være tilstrekkelig for å kunne innhente nok rådata til å belyse problemstillingen innenfor rammen av et mastergradsprosjekt. Antall informanter avhenger av selve formålet med studiet vårt. Har man for mange blir det vanskelig å foreta en dyptgående analyse av intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2017). Vi var åpne for at dette kunne økes, hvis vi så på de siste intervjuene at vi ikke hadde fått nok data til å gjennomføre en god analyse for å besvare problemstillingen.

Etter å ha sendte forespørsler om å finne noen deltakere til avdelingslederne, fikk vi inn fem forslag. Vi kontaktet de aktuelle kandidatene selv. Det er mulig at ved å kontakte kontaktpersoner direkte ga dem få eller ingen muligheter til å si nei, og på den måten oppleves litt invaderende. Vi hadde gjort oss noen tanker rundt dette på forhånd. Basert på egne erfaringer om arbeidspresset i kommunal barnevernstjeneste valgte vi å gjennomføre det slik på grunn av egen tidsplan for gjennomføringen av intervjuene. En informant ble kontaktet etter tips fra en allerede rekruttert informant. Selv om den informanten likevel ikke hadde ikke mulighet til å delta, ble det videreformidlet kontakt til en annen kollega som var villig til å stille opp. Vi purret ikke på svar fra de vi sendte forespørsel til.

Vi opplevde at informantene var raske til å svare på henvendelsen og fremsto positive til å delta. Dette var også noe vi opplevde under selve intervjuet. Vi valgte informanter som jobbet med direkte oppfølging av barn i ulike alder og familien deres. Vår problemstilling er ikke lagt opp til at vi skal sammenlikne mellom ulike typer barnevernsarbeidere. Vi ønsker heller å få frem ulike dimensjoner av kontaktpersonens livsverden. Vi tenker at utvalget gir oss gode forutsetningene for å få frem ulike sider ved fenomenet kjærlighet.

Det har ikke vært vanskelig å skaffe informanter. Vi opplevde at informantene har synes at tema har vært svært spennende. De har i ulike grad kommet forberedt, og ved en anledning måtte vi avlyse og flytte et planlagt intervju fordi det hadde oppståtte en hasteplassering som kontaktpersonen måtte ta tak i. To av informantene har gått på samme studie som oss for noen år siden. Det ble vurdert dit hen at dette ikke ville påvirke datamaterialet man fikk av

informanten nevneverdig, med tanke på hva vi var ute etter. Vi mener likevel det er viktig å opplyse om for å være så transparent som mulig i prosessen.

4.6 Oppbevaring av data

Intervjuene ble tatt opp på bånd. Vi brukte en digital lydopptaker som ikke kunne kobles til internett. Opptakene ble oppbevart i et låsbart skap på et låst kontor. Det ble brukt to bærbare datamaskiner som var låst med passord for å transkribere lydfile. Maskinene ble ikke koblet opp på nettverk utenfor kommunenes som er beskyttet med brannmurer. Lydopptakene vil bli slettet når studiet er fullført.

4.7 Vår rolle

Moderne vitenskapsteori har lagt vekk forestillingen om at det finnes en nøytral forsker. Fokuset er ikke lengre på om forskeren påvirker prosessen, men mer om hvordan (Malterud, 2003). Vårt faglige ståsted, personlige erfaringer og motiver er alle elementer som er avgjørende i valg av problemstilling, metode, perspektiv og vurderinger av hva som er relevant og ikke underveis. Malterud (2003) sier at den menneskelige faktoren spiller en rolle underveis i datainnsamlingen og analysen. Dette i seg selv er ikke et problem, men vi har tilstrebet å være bevisste og transparente i de valgene vi har tatt underveis, og sier noe om hvordan dette kan ha påvirket prosessen og resultatet. Fordi fortolkning er en sentral og viktig aktivitet i kvalitative forskningsprosesser, er det avhengig av hvilken evner vi som forskere har til å kjenne igjen og lese mønster. Det viktigste redskapet vi har når man skal til å tolke, blir derfor oss selv (Malterud, 2003, s.46).

4.8 Forforståelse

Forforståelse er det vi som forskere bærer med oss inn i forskningsprosjektet før det starter opp. Forforståelsen påvirker hvilke valg vi tar når vi samler inn og leser data (Malterud, 2003). For mange er forforståelsen en viktig del av motivasjonen for å forske på et bestemt tema, noe det også har vært for oss to. Vi har valgt å forske på eget felt og et fenomen vi har mye forforståelse knyttet til. Denne forforståelsen er det viktig å være bevisst på slik at det blir en styrke for prosjektet vårt, og ikke noe som påvirker oss i den grad at det ødelegger validiteten (Malterud, 2003). Da vi diskuterte hva vi hadde lyst å se nærmere på, var vi begge klar over at det å forske på eget felt kunne by på utfordringer. Vi brukte derfor mye tid i

forkant på å snakke gjennom forventninger, ønsker, vårt faglige perspektiv og ikke minst personlige erfaringer og meninger knyttet til fenomenet kjærlighet i kommunal barneverntjeneste.

Vi har delte meninger knyttet til at begrepet kjærlighet har kommet inn i barnevernloven. På den ene siden har vi stor sans for et varmere og rausere barnevern da vi selv opplever vi har jobbet på denne måten som kontaktpersoner. På den andre siden har vi flere ganger diskutert at flere av ønskene og kravene til forandringsfabrikken har vært unyanserte og til dels i strid med loven som nettopp er til for å beskytte dem. Dette kan ha påvirket oss i gjennomføringen av intervjuene og videre inn i analysen og tolkningen av funnene da vi har kunnet kjenne oss igjen i informantens svar. Vi har likevel forsøkt å være så bevisste som mulig ved å hele tiden utfordre og stille spørsmål til hverandre og det har slik vi ser det, vært en styrke at vi er to som gjennomfører prosjektet sammen.

4.9 Å forske på våre egne

Miljøet innenfor kommunal barneverntjeneste er ikke større enn at mange kjenner hverandre. Nå som vi begge har fått nye roller som avdelingsleder og fagstøtte må vi være bevisste på om dette kunne påvirke intervjuobjektene våre. Vi har begge stort engasjement for faget og måtte før intervjuene ha fokus på hvordan vi skulle forholde oss til intervjuguiden og hvordan vi fremstår under intervjuene. Vi ville være nysgjerrig men ikke styrende. Det er kontaktpersonens livsverden vi er ute etter.

Det er en «fare» for at vi vil overidentifisere oss med informantene da vi selv er så nære fagfeltet. Risikoen er at dette kan ha påvirket hvordan vi tolker dataene. Det er viktig å spørre seg om vi har klart å holde en distanse eller om vi har kommet for nære. Vi har i ettertid konkludert med at kjennskapen vi har til feltet har vært en styrke fordi vi kjenner språket, de uformelle nettverkene, problemer og kriser, samt allianser. Kjennskap til feltet er en forutsetning for å kunne vinne ny kunnskap ifølge Knut Tønnsberg (Johnsen, Halvorsen & Repstad, 2009).

Neumann og Neumann (2012) hevder at idealet om objektivitet er umulig. Vi opplevde under intervjuene at informantene delte mye, og at det at vi var så nærme feltet bidro til at informantene opplevde at vi hadde forståelse for dere opplevelser og vurderinger. Det kan være at vi ikke klarte å forhold oss så nøytrale som vi hadde planlagt og ønsket på forhånd. Det ble fort bekreftelser, både verbalt og kroppslig ovenfor informantene. Slik kan de ha opplevd oss som allierte mer enn som forskere. Dette tror vi kan ha bidratt til at informantene kanskje var friere i sine svar enn de hadde tenkt på forhånd. På den andre siden kan det at vi har samme fagspråk ha gjort det vanskeligere å komme bakenfor, ved at vi ikke klarte å utfordre informantene nok når det kom til hvilke forståelser de har av ulike begreper og andre «tattforgittheter» blant barnevernsarbeidere.

4.10 Analyse ved tekstkondensering og koding

Målet med analysen er å skape en sammenheng mellom rådata og resultatene, ved at datamaterialet blir sammenfattet og fortolket (Malterud, 2017). Fordi vi aldri tidligere har gjennomført en analyse på et slikt nivå har vi valgt å benytte oss av en systematisk tekstkondensering som analysemetode. Den tar utgangspunkt i Giorgis fenomenologiske analyse som Malterud (2017) har videreutviklet. Formålet er å få kunnskap om informantenes livsverden og erfaringer innenfor et bestemt felt.

Vi ønsker å se etter hva kontaktpersonen selv legger i begrepet kjærlighet og betydningene det kan ha for deres yrkesutøvelse. Giorgi anbefaler at analysen av datamaterialet går gjennom fire ulike trinn: 1) å få et helhetsinntrykk 2) å identifisere meningsbærende enheter 3) å abstrahere innholdet i de enkelte meningsbærende enheter og 4) å sammenfatt betydningen av dette (Malterud 2017, s 100).

Vi startet i trinn 1 med å bli kjent med det innsamlede datamaterialet som besto av rundt 60 sider transkriberte intervju. Helheten ble her viktigere enn detaljer, og som masterstudenter måtte vi jobbe aktivt med å legge vår forforståelse og teoretiske referanserammer til side. Vi leste de transkriberte intervjuene flere ganger, og noterte underveis hver for oss temaer vi opplevde gikk igjen i intervjuene.

I trinn 2 tok vi utgangspunkt i temaene som vi gjorde om til koder og plasserte utdrag fra teksten, også kalt meningsbærende enheter i de ulike kodene. Underveis følte vi at det var deler av tekstilmaterialet som ikke passet inn, og opprettet derfor flere koder. Når vi var ferdige satt vi igjen med 30 sider datamateriale. Vi innså etter veiledning at vi hadde for mange kodegrupper og at vi måtte se på om det var mulig å slå sammen flere. Slik ville det bli enklere for oss når vi i trinn 4 skulle lage kunstige sitater basert på kodingen. I ettertid så vi at vi hadde brukt for liten tid på skille ut relevant og irrelevant data i trinn 2. Dette medførte at vi plasserte for store deler av intervjuet som relevante meningsbærende enheter, og tekstmengden ble i overkant stor, uten i realiteten å tilføre noe nytt. Selv tenker vi det handler om manglete erfaring og frykten for å gå glipp av noe. Trinn 2 skal gi rom for justeringer underveis slik at kodingen blir presis (Malterud, 2017). Vi klarte ikke fra starten av å se det store bildet tydelig nok. Fallgruven ble at vi bare opprettet flere koder for å kunne plassere hele teksten. Når vi innså dette, besluttet vi å igjennom all alt tekstmaterialet på nytt og ta vekk det som var irrelevant og heller opprette en matrise vi kunne kode teksten inn i.

Vi leste gjennom de transkriberte intervjuene på nytt, og kom frem til tre hovedtemaer som ble utgangspunktet for kodene i matrisen. Det var disse temaene som sa mest om fenomenet kjærlighet ut fra kontaktpersonene sitt eget perspektiv. Temaene fikk så undertemaer for å kunne utdype hva kontaktpersonene selv hadde sagt i intervjuene.

Deretter fant vi meningsbærende enheter som vi systematiserte i matrisen under de ulike temaene og undertemaene. Det at vi var to som leste gjennom tekstene flere ganger, så vi på som en styrke når det gjelder å validere at vi hadde trukket konklusjoner som var i tråd med det informantene formidlet. Vi var nå mer bevisste på hva som var relevant og irrelevant data. Vi sto igjen med 14 siders matrise. Under gjennomgangen av matrisen så vi at flere temaer og undertemaer kunne slås sammen, da de viste seg å belyse noe av det samme. Slik fikk vi enda færre temaer og undertemaer.

I trinn 3 trakk vi sammen kodegruppene slik at de meningsbærende enhetene ble kondensert. Vi la store deler av datamaterialet vekk, da dette ikke ga kunnskap om vårt fenomen. Flere av kodene kunne vi slå sammen og noen av de meningsbærende enhetene måtte bytte plass.

Enkelte subgrupper forsvant helt eller kunne tas inn sammen med andre. Vi konsentrerte oss nå om subgruppene og utviklet på bakgrunn av dette kunstige sitater.

I trinn 4 satt vi sammen teksten igjen, og skapte en gjenfortelling ved å lage nye beskrivelser som vi kan dele med leseren. Slik jobbet vi oss gjennom alle kodegruppene og subbgruppene. Det var de meningsbærende enhetene vi sto igjen med her vi, vi brukte når vi presenterte funnene sammen med de kunstige sitat fra trinn tre, for å belyse hva informanten har uttalt. Det er i denne fasen viktig at vi som forskere er lojale mot budskapet informanter ga under intervjuene (Malterud, 2017). Vi prøvde også å finne sitater som motsa hovedfunnene i analysen.

4.11 Relevans og troverdighet

Andenæs (2000) argumenterer for at det er mer hensiktsmessig å bruke begrep som relevans og troverdighet når det gjelder kvalitetskrav innen kvalitativ forskning enn de vanlige uttrykkene reliabilitet og validitet. Overføringsverdien må ses ut ifra form og innhold og vi må se på resultatet fra undersøkelsen som kunnskapsforslag og ikke absolutte sannheter. Vi har tatt dette som utgangspunkt når vi skal se på kvaliteten på vår masteroppgave med et kritisk blikk.

Å kunne gjenskape samme resultat er ifølge Andenæs (2000) ikke et mål innen kvalitativ forskning. Det er vanskelig å oppnå samme kontekst som skal kunne resultere i samme resultat fordi en utforsker fenomen som er i forandring og utvikling. Det vil ikke bare påvirke individet, men også omgivelsene rundt. Kravet om å kunne gjenskape det samme er så å si umulig ut ifra dette perspektiv. Vi vurderer oppgavens relevans som høy da vi mener intervjuene har gitt oss svar på det vi lurte på, og at det også står i stil med den teoretiske forankring vi har valgt å se oppgaven gjennom. Fremgangsmåten vi har brukt har vist seg å være egnet til å få frem kontaktpersoners egen livsverden når det kommer til begrepet kjærlighet og hvilken betydning og mening de legger i dette. Vi har forsøkt å arbeide så transparent og etterrettelig som mulig for å få frem pålitelige data som står i stil til problemstillingen vår.

Vi vurderer vår oppgaves relevans som høy for barnevern som fag og arbeid da vi har undersøkt om kontaktpersoner i barnevernstjenesten opplever at lovendringen har hatt noe betydning i ettertid. Vi har i løpet av arbeidet med masteren flere ganger endret vår egen oppfatning av fenomenet kjærighet og blitt overrasket når vi så funnene i lys av teorien. Malterud (2017, s.28) skriver at kravene om tvil, ettertanke, falsifikasjonsholdning og erkjennelse av ståsted inngår i det som ofte kalles objektivitet. Vi tenker at dette kan ha påvirket resultatene våre i større grad enn om vi ikke hadde endret oppfatning underveis. I tillegg er vi del av det systemet vi studerer og kan derfor som Oltedal (2013) sier, ha utfordringer med å ha et kritisk blikk på eget fagfelt. Dette kan ha bidratt til at vi ikke har klart å være kritiske nok til våre informanter og de svarene de har presentert i intervjuene. Vi er åpne for at dette kan ha satt sitt preg på oppgaven.

Vi har valgt informanter fra en tjeneste som har innlemmet MLB, og barnevernproffene får dermed anledning til i stor grad å definere hva kontaktpersonene skal legge i begrepet kjærighet gjennom dette programmet. En kan undre seg i om dette kan medføre ulikheter mellom tjenester som er delaktige i programmet MLB og de som ikke er det. MLB tjenester kan i større grad se ut til å ha søkelys på å skape innhold i begrepet kjærighet og hvordan de ønsker det skal se ut i alle faser av en barnevernssak.

Til tross for at vi har brukt kvalitativ forskning ved intervju, og dermed ikke kan generalisere funnene, våger vi oss likevel ut på en tanke om at våre funn til dels kan være representative utover våre informanter. Erfaringene våre gjennom mange år i kommunal barneverntjeneste stemmer godt overens med funnene.

5.0 Funn

Problemstillingen i vår studie handler om hva kontaktpersonene legger i begrepet kjærighet og hvilken betydning de opplever at det har at begrepet har kommet inn i barnevernloven. Vi presenterer her funnene fra intervjuene gjennom sitater og sammendrag vi mener belyser temaene som informantene var mest opptatt av.

Som nevnt ovenfor satt vi igjen med tre kodegrupper hvor alle utdypes med undertema. De tre hovedgruppene er: 1) Hvordan kan kjærighet se ut i praksis? 2) Betydningen av lovendringen og 3) Personlig egnethet.

5.1 Hvordan kan kjærighet se ut i praksis?

Alle informantene opplever begrepet kjærighet som flytende, og vanskelig å sette ord på. I dette temaet gjør vi rede for hvordan informantene opplever at kjærighet ser ut i praksis. Det er likevel verdt å bemerke at alle mener at kjærighet kunne vises på mange ulike måter ovenfor familiene de jobbet med. Flere snakker om en «varme og ektefølt raushet» i møte med den andre, og at barn er forskjellige og derfor trenger å bli møtt med kjærighet på ulikt vis. Vi skal nå gå gjennom ulike begrep og ord som gikk igjen når informantene snakket om kjærighet i praksis.

5.1.1 Utholdenhet og relasjonsbygging

Informantene snakker om hvordan utholdenhet i relasjonen er viktig og viste til at man «ikke gir opp» selv om noe blir vanskelig, og man «forsvarer de» selv når de har tatt dumme valg. Flere er opptatt av at de som kontaktpersoner skal «heie» på familiene og tørre å snakke godt om dem i møte med samarbeidspartnere. Noen er opptatt av at barneverntjenesten ikke må trekke seg ut med en gang ting gikk bedre. At man må ha utholdenhet også i den relasjonen, og forsikre seg om at endringen som er oppnådd er av varig karakter og ikke forbigående. En sier: «Barna trenger noen i ryggen også når det går bra. Selv om vi har skrevet de ut, så tar vi telefonen når de ringer og prøve å hjelpe» Ønske om å hjelpe og ville se familiene lykkes blir også nevnt i forbindelse med utholdenhet og det å skape en relasjon, at båndet mellom kontaktpersonen som hjelpere og de som hjelpetrengende må være «ektefølt», som noen uttrykker det.

Når de snakker om hva de som kontaktpersoner legger i begrepet kjærighet, trekker alle frem betydningen av relasjonen i møte med barn, unge og familiene. En av informantene mener at «uten kjærighet kan man ikke skape relasjon.» Andre legger vekt på hvordan relasjoner kan utvikle seg over tid, også i barneverntjenesten. En sier:

Det er mange barn man ikke liker og kommer overens med, men man må være profesjonell likevel. Jeg husker ei, jeg bare strevde med å like henne. Men etter noen ganger kom gjennombruddet, det skjedde noe med relasjonen. Både hun og jeg kjente det.

Nesten alle informantene forteller om hvordan det å gjøre det «lille ekstra», som å kjøpe en kebab, gå på fisketur, huske når de hadde bursdag eller at de elsket kanelbolle, er med på å bygge relasjonen. Flere mener at det er viktig at familiene opplever at det er noe mer enn bare jobb for kontaktpersonen. Informantene sier den kreative siden av jobben er deres «greie» og ikke noe som er forventet. En informant er uenig i mye av dette, og uttaler at det ikke har noe med kjærighet å gjøre hvor tilgjengelig du er eller om du «kjøper» ungdommen.

Vedkommende sier: «Det viktigste man har i endringsarbeid er jo relasjonen og at jo mer kunnskap du har om barnet eller ungdommen, jo enklere er det. Jo mer du kjenner de, jo mer kjærighet får du til de»

Flere av informantene opplever at hvis relasjonen er god i bunnen, er det enklere å stille krav, ha forventninger og sette grenser til barnet eller ungdommen.

Det at vi noen ganger må være kjipe betyr ikke at det ikke er kjærighet. Jeg har gjort ting for de, da kan man forvente noe igjen. Så da kan jeg si please gå hjem for min skyld? Jeg gidder ikke ta dritt, av og til må de settes litt på plass når det trengs, og det tåler de når vi har noe i bunnen.

At troen på at relasjonen i seg selv er et viktig og tidvis mektig verktøy i selve jobben med familiene nevner flere. Noen av informantene forteller om å jobbe bevisst med relasjonsarbeid

som en del av arbeidsoppgavene, der de hadde egne vedtak på dette, knyttet til enkelte barn.

En av informantene påpeker:

Det er jo ironisk at nå som kjærlighet er kommet inn i loven kuttet det ned på relasjonsarbeid. Barna hadde ikke fortalt oss halvparten hvis vi hadde sittet på et kontor, da bli det mer et avhør og ikke en vanlig samtale.

Informantene forteller om hvordan utholdenhet i relasjonen er viktig. De opplever at det er viktig at man «ikke gir opp» selv om noe blir vanskelig, og at man «forsvarer dem» (barna) selv når de har tatt dumme valg. Det er tydelig at alle informantene er opptatte av relasjoner i jobben sin. Noen ser ut til å jobbe mer bevisst enn andre med rammen rundt dette. Men felles er likevel troen på at relasjon og utholdenhet ofte er en forutsetning for godt barnevernsarbeid.

5.1.2. Hvordan våge å være personlig og ville familiene vel

Noen av informantene opplever at det å kunne være personlig er noe de alltid hadde vært, men kanskje mer i det skjulte tidligere. Nå opplever de at det er «lov» å være personlig, uten at man blir uprofesjonell av den grunn. Det å være personlig kan forstås som at man deler mer av sine egne liv og at man investerer mer av seg selv i selve relasjonen. Flere av informantene forteller at de både nå og tidligere har gitt egne brukte og nye ting til barn og ungdom som har trengt det. En sier:

Jeg tror det har hatt noe å si at det kom inn i loven, jeg kjenner på det nå. Det er nå lov å kunne si høyt at en kjøper ting og strekker seg litt ekstra som en tidligere hadde holdt kjeft om.

Selv om flere er opptatt av at de som hjelpere gjerne kunne dele fra eget liv, så er spesielt en av informanten opptatt av at ting måtte være bearbejdet først, for «den andre ikke skal trøste og bære meg». De nevner også at Forandringsfabrikken fremsnakker noen forventinger om hva og hvordan kontaktpersonene skal dele av seg selv. «Forandringsfabrikken sier at vi må

tre frem som en person for ungdommene og ikke sitte med steinansikt, men det er jo ikke alle som gråter for sånne ting.»

Rollen som kontaktperson kan også virke å ha beveget seg noe, mener flere. En informant sier at ungdommer hen jobber med kan glemme at hen er barnevern og at rollen bærer mer preg av å være en miljøarbeider eller psykolog, enn saksbehandler. Hen setter ord på den rollekonflikten som kan oppstå mellom å måtte forholde seg til at en er en saksbehandler i barneverntjenesten med alt det innebærer samtidig som en vil vise hvem en er som person.

Å vise seg sårbar og berørt i møte med andre mennesker, er de fleste positive til. Men flere påpeker også at alle er ulike, og at man ikke nødvendigvis kan forvente dette av alle som jobber i barnevernstjenesten. En av informantene trekker frem hvordan hen har opplevd at enkelte ansatte på institusjoner har et veldig skille mellom privat og jobb, mens andre er åpne og inviterer ungdommene med hjem på julaften. Det er flere av informantene som sier at barnevernsarbeidere er forskjellige og det ikke faller alle like naturlig å gå og spise kebab med en ungdom. En sier: «Det hadde jo blitt litt rart om Gudrun på 65 skulle gått og spist kebab med en ungdom». Informanten trekker altså fram alder som en faktor som kan ha betydning for hvor personlige kontaktpersonene er med ungdommene.

Noen av informantene opplever at det er en endring å se ut fra generasjonen man tilhører som kontaktperson, og at universitetene har et annet fokus nå enn tidligere når det kommer til å undervise studentene. Tidligere skulle man ikke «vise følelser» ovenfor familiene, det ble regnet som profesjonelt. Nå derimot skal man vise at man har følelser. Det er ikke lenger tabu og ta til tårer i en samtale fordi man blir berørt. Som en av informanter sa: «Det å vise ydmykhet og sårbarhet ved faktisk å si at man synes det som er skjedd var leit, og tørre å vise ekte følelser, og ikke fake.»

En av informantene trekker litt spøkefullt frem at årsaken til at mange synes det er «voldsomt» å ha kjærlighet inn i loven, er at i generasjonen over henne forbant de omtrent ikke kjærlighet med mannen engang. Kjærlighet var forbeholdt de aller nærmeste, og en ikke gikk rundt og sa at en var glad i hverandre hele tiden. Informanten har lagt merke til at dagens

generasjon er mye rausere med begrepet kjærlighet. Informanten mener det er positivt at en som samfunn blir flinkere til å bruke begrepet kjærlighet.

En annen informant mener det handler mer om å «ville ungdommene vel» enn om kjærlighet. Flere av informantene fremhever som tidligere nevnt at ved å ha en god relasjon kan du sette grenser og ha forventinger. Noen nevner også at det er aksept internt for å «klage» på hvor vanskelig en kan synes en ungdom er, og hvor tøft det er å ta imot så mye «dritt» når kollegaer vet at denne kontaktpersonen bryr seg og gjør veldig mye. En av informantene sier: «Det er en stor fordel hvis jeg kan klare å få den relasjonen, at ungdommen kan merke at jeg faktisk vil de vel. Vi vil jo alle ungdommene våre vel, vil jo det beste.» Selv om alle informantene er opptatt av at det måtte være rom for ulikheter i hvordan man utfører jobben, er alle likevel enige i at det man gjør for å vise kjærlighet må være ektefølt og bunne i et ønske om å ville familiene vel, på en slik måte at de kan merke det.

5.2 Betydningen av lovendringen

Alle kontaktpersonene mener at det er positivt med lovendringen, men de har liten tro på at det vil påvirke hvordan akkurat de utfører sin jobb i hverdagen. De er selv av den oppfatning av at de allerede jobber på den måten lovendringen legger opp til. Alle informantene fremhever likevel at det var barnevernsbarna selv som ønsket kjærlighet inn i loven, og at det derfor er viktig å anerkjenne dette ønsket.

5.2.1 Barnas stemme

Flere av informantene opplever at budskapet til Forandringsfabrikken, og at kjærlighet ble tatt inn i lovens formålsparagraf, blir litt «mye». Noen synes det var veldig bra i starten, for deretter å få det litt «opp i halsen», mens andre føler begeistring. Selv om mange synes det er viktig at barnevernsbarnas stemme kommer frem, uttrykker de en skeptisk i forhold til at barnevernsproffene kan fremstille ting ensidig. Informantene våre ønsker ikke at det skal være proffene som skal definere hva kjærlighet skal bety i praksis. En av informantene sier det slik: «Proffene skal ikke definere hva kjærlighet betyr. Vi kan ikke følge de i alt, men lytte, ja, det kan vi. Dette er jo noe barnevernsbarna har savna fra oss i barneverntjenesten». Flere mener at barnevernsarbeidere bør høre mer på hvordan barna og ungdommene tenker og

føler. Men de trekker også frem at selv om de skal vise følelser, lytte til barna og våge å være nær og personlig, så må de ikke glemme fagkunnskapen sin.

Over halvparten av informantene nevner at saksmengden de har nå, gjør det mulig å snakke mer og bedre med barn enn tidligere når de kunne ha over 40 barn på lista. Det er imidlertid flere som uttrykker skepsis til at man nå måler mer kvantitet enn kvalitet i forhold til lovkrav. En informant undrer seg over at fokus er å få et kryss for at du har snakket med barnet, fremfor hva du faktisk har snakket om. Flere mener at kvalitet bør etterspørres i større grad.

Informantene er også opptatt av de minste barnas stemme. En informant sier: «Et barn som er 3 år nå, skal kunne lese journalen sin senere og skjønne at det var henne vi jobba for, selv om hun ikke kunne uttale seg fordi hun ikke kunne snakke.» En annen side flere trekker frem som positivt med å ha kjærlighet inn i loven, er at kontaktpersonene blir tvunget til å ha mer søkelys på barnet. Etter å ha reflektert over betydningen av lovendringen i intervjuet, får en av informantene en ny erkjennelse og går så langt som å uttale at det er kjempepositivt og helt nødvendig at begrepet kom inn i loven. Informanten sier: «Det trenger ikke være at en bruker ordet kjærlighet hele tiden, men at en observerer hvor hjertet er. Det er viktig for tidligere og nåværende barnevernsbarn og vi skylder dem å ha fokus på det.» Våre funn tyder på at informantene ser viktigheten av å ha et økt søkelys på barns medvirkning ved å lytte, samtidig som de fremhever at en ikke kan følge de på alt.

5.2.2 Skaper lovendringen nye forventninger til kontaktpersonen?

En av informantene reflekterer i intervjuet rundt temaet forventninger og stiller spørsmål ved om det som følge av lovendringen kanskje forventes at du skal strekke deg litt lenger og være mer tilgjengelig. Informanten uttrykker usikkerhet på om dette er bra og lufter også tanker rundt hvilke omkostninger dette kan ha for kontaktpersonen og om tjenesten er rustet for å ivareta dem. Det nevnes at andre behandlere har mer opplæring i teknikker for å ikke la seg smitte av andres smerter i så stor grad, men at dette er noe sosialarbeidere og ledelsen har lite bevissthet omkring. Flere av informantene forteller om episoder hvor de har strukket seg utover det som er forventet og at det ligger mye kjærlighet i det: «Det blir noe mer enn det som forventes i en profesjonell relasjon. Når du får det kjærlighetsbegrepet på så blir det noe mer på et vis.»

Samtlige uttaler de at det ikke er forventet av ledere eller kollegaer at de skal strekke seg så langt som enkelte forteller at de gjør. Tvert imot forteller de at både nærmeste leder og kollegaer har bedt de stoppe opp og bremse, for å ikke blir utbrent. Flere av informantene beskriver imidlertid at de synes det er vanskelig å skulle jobbe på en kjærlighetsfull måte innenfor de tradisjonelle rammene i barneverntjenesten. Som en av informantene sier: «Hadde jeg gått hjem halv fire alltid hadde jeg aldri hatt tid til relasjonsarbeid.» Flere av informantene er ofte tilgjengelige på telefon og sosiale medier både kvelder, netter og helger selv om dette ikke er et krav fra arbeidsgiver. Informantene sier at de ikke har fått opplæring eller veiledning fra andre i hvordan de skal jobbe i praksis, men at det bare er slik på deres avdeling. De skiller på når de mener det er helt krise, og når noe kan vente til neste arbeidsdag. Som en av informantene sier:

Hva er det som forventes, vi er alle ulike, noen trenger skille mellom privat og jobb, andre gjør ikke. Kjærlighet inn i loven skaper jo en forpliktelse i at vi skal være opplyst om hva det betyr, hva det krever av oss og hva slags forventninger det har til oss. Vi bærer med oss den kjærligheten vi har lært og nå som det skal praktiseres av kontaktpersoner må det konkretiseres, ellers jobber vi bare ut fra egne erfaringer.

Informantene er samstemte i forhold til viktigheten av å skille jobb og privat for å klare å stå i jobben over tid, men alle tolker det forskjellig og slik oppstår store ulikheter kontaktpersonene imellom.

5.3 Personlig egnethet

Det som går igjen hos informantene er at for å kunne jobbe i tråd med vilkåret om kjærlighet i barneverntjenesten må du like barn og unge og ha grunnleggende medmenneskelighet. Alle trenger ikke være like, men du bør være ekte, varm og raus. I de neste punktene vil vi gå gjennom informantenes egne verdier og holdninger som er relevante i vurdering av personlig egnethet.

5.3.1 Kontaktpersons verdier og holdninger

Flere beskriver kjærlighet som en grunnholdning i jobbsammenheng. Du må ha «noe i bunnen», sier en. Informantene tenker det handler om det de brenner for i denne i jobben, og de sier det er å gjøre en forskjell for barn og unge som strever og har det vanskelig. En sier: «Jeg tenker at trygghet, raushet og varme er en viktig del av jobben. Hvis det ikke falt meg naturlig å jobbe sånn, tror jeg ikke jeg skulle jobbet med dette heller.» I følge flere av våre informanter må du, for å i det hele tatt komme i posisjon til barn og foreldre, ha det grunnleggende kjærlighetsbegrepet.

Det er mye rart ute og går i de ulike barneverntjenestene. Det er flere som kunne lært mer kjærlighet, verdier og lytte til ungdommer og barn. Man kan ikke være sånn gammel, bitter samlebåndskjerring. For noen blir vi faktisk de nærmeste de har.

En informant sier at når man er nyansatt i deres avdeling så merker man fort at de er opptatt av relasjon, ungdommens stemme og at det er deres liv: «Jeg tenker relasjon er det viktigste man har i alt endringsarbeid og spesielt med ungdommer som ser bullshit med en gang og skjønner hvis du ikke bryr deg.»

Intervjuene viser at kontaktpersonene opplever at det å være medmenneskelig er en viktig verdi, og at det kan være utfordrende å jobbe som kontaktperson hvis en ikke kjenner noe form for varme eller at man bryr seg mer enn rent profesjonelt. En av informantene sier: «Kjærlighetsbegrepet lå ganske naturlig for meg. Det å ha med en medmenneskelighet og en varme i kontakten med de barna en møter.» Det kommer frem at informantene ser det som betydningsfullt å «se bak» atferden barn og unge kan vise, og at det er en form for kjærlighet. De bruker heller ordet «smerteuttrykk» enn atferd. Deres holdning og syn på barn og unge som strever er at det ligger sterke og vonde erfaringer til grunn:

Tenker det handler mye om mangel på tilknytning som mange har og at det gjerne henger sammen med kjærlighet. Det kan noen ganger være vanskelig å se bort i fra smerteuttrykk til barn, de kan bli forvirrende i uttrykket og skjelle oss ut. Da må vi ta de for det de er, og ikke glemme hva de har vært gjennom.

En annen informant erkjenner at det ikke alltid er like lett å se forbi atferden og det kan noen ganger være vanskelig og utfordrende å stå i. Smerteuttrykkene kan være voldsomme og handle om mye. Informanten forteller at det handler om den varmen en skal ha i arbeidet og prøve å omsette den, bli kjent med barna, utforske hva de er komfortable med og hva de selv opplever de trenger fra kontaktperson. Informanten sier: «Noen barn kommer løpende og kaster seg i armene dine, andre vil heller ha en «high five». Dette viser også nyanser når det gjelder å møte barn og unge med kjærlighet. Det å være sensitiv nok til å kunne forstå de ulike familienes behov blir trukket frem av flere, og alle er enige i at det faglige fundamentet spiller inn, spesielt traumbasert omsorg i praksis.

5.3.2 Ivaretagelse av seg selv når man er så nær

I den opprinnelige intervjuguiden var det ikke et spørsmål om hvordan kontaktpersonene ivaretar seg selv, men allerede under første intervju ble dette tatt med som oppfølgingsspørsmål da vi så det var en aktuell problemstilling. Informantene våre har alle noen tanker og erfaringer rundt dette. Som nevnt ovenfor kan ungdommer i barneverntjenesten ha sterke smerteuttrykk og kombinert med en kontaktperson som er veldig involvert kan det av og til bli for mye. En informant beskriver hvor krevende det da er å sitte å være blid, optimistisk og positiv: «..hele tiden bruke så mye energi og så er det bare «fuck you jævla hore» og bli skjelt ut. Fy fela, jeg blir helt sprø.»»

Informantene har opplevd at ungdom har truet med selvmord og selv om de innerst inne ikke tror de vil gjøre alvor av det, er det likevel en belastning å gå hjem med. Når du går nær, vil du også lettere bli smittet av andres smerteuttrykk. Når det går bra sier informantene at de kjenner en stor glede og motsatt når det går dårlig. Flere sier de både kan gråte på jobb og i bilen hjem. En av informantene beskriver at:

Selv om jeg har jobba i mange år så kan en sak påvirke hvordan jeg er hjemme, jeg får kortere lunte i forhold mann og barn. Da er det vondt å bli møtt med hvorfor jeg ikke bare slutter i jobben.

Informantene er noe ulike i forhold til hvor mye de tar jobben inn, men alle påvirkes i noe grad. En av informantene som har jobbet mange år i barneverntjenesten reflekterer over dette og uttaler at fallgruve alltid har vært å gå for nær og at det noen ganger har vært svært tyngende. Informanten sier at hen har lært at det er en hårfin balanse mellom å gå for nær og ta over og funnet ut at hen i større grad må legge ansvaret tilbake til den det gjelder fremfor å ta alt på sine skuldre. «Det påvirker meg i større grad når jeg har vist mye kjærighet enn når jeg holdt en større distanse.» Selv om utholdenhet kan koste krefter, mener alle informantene at det er noe av det viktigste i jobben som kontaktperson i kommunal barneverntjeneste. Verdien av å ha gode kolleger man kan «debrife med», blir trukket frem av flere. De opplever at det gjøre det lettere å klare å stå i vanskelige situasjoner. En av informantene sier at de gangene hen har stått alene har det vært mye mer krevende: «Det betyr mye å gå til leder og bare grine og få en klem og bare skjelle ut den ungen, må blåse ut.»

Flere av de som forteller at de strekker seg langt for ungdommene sine har opplevd at både kollegaer og ledelse har bedt de stoppe opp og ta mer vare på seg selv. Dette opplever de som ren omsorg og kjærighet. Når det gjelder egen ivaretagelse kommer det frem at informantene noen ganger klarer det, andre ganger ikke. De nevner at de er flinke til å legge fra seg mobilen på jobb, ikke ha dårlig samvittighet på fritiden og prioritere å være med egen familie på fritiden. Samtidig kommer det frem at enkelte har gått på jobb med feber, rykket ut etter en telefon midt på natta og svart på henvendelser på sosiale medier når de mener det har vært «krise». Det er ingen som har pålagt dem dette, men de forteller at de velger det selv for å vise at de bryr seg. De mener at de er bedre rustet til å få et godt resultat enn hvis noen andre som ikke har en så god relasjon med barnet/ungdommen skulle gjort det. En sier: «Jeg kan opplevde det som et press noen ganger at de er sårbare mennesker i krise, det er lite slingringsmann på å ikke være der dersom trenger min hjelp, ikke fra leder, men fra meg selv.» Som en av informantene sier, er det i sosialarbeideryrket lite tradisjon for å håndtere andres smerteuttrykk slik at en ivaretar seg selv og kan stå i jobben lengre. Dette mener hen, det burde være mer fokus på fra ledelsen sin side. Samtidig nevner omtrent alle informantene at det trengs en klargjøring av hva som forventes av dem som kontaktpersoner med tanke på å vise kjærighet. Det bør ikke være opp til den enkelte å definere.

5.4 Oppsummering

Det er noe ulikt hvordan informantene stiller seg til at kjærlighet er kommet inn i loven. Flere synes det er positivt, men også litt «voldsomt». Samtlige uttaler imidlertid at de ikke har tro på at å ta det inn som et krav i loven vil utgjøre noe forskjell for hvordan akkurat de og deres nærmeste kollegaer utfører jobben sin. For dem personlig er det ikke noe revolusjon at det står i loven da de allerede opplever at jobber på den måten. Likevel ser de at det det kan være nødvendig på bakgrunn av de opplevelser tidligere og nåværende barnevernsbarn har og har hatt med barneverntjenesten.

Det vi ser er at informantene er noe selvmotsigende når de hevder at de ikke opplever at innføringen av kjærlighet i formålsparagrafen påvirker jobben de utfører. Eksemplene informantene kommer med, tyder på at det å bringe ordet kjærlighet inn i loven betyr noe for dem som fagpersoner og vekker engasjement. Vi undrer på om de i for liten grad er dette bevisst i sin yrkeshverdag.

Informantene etterlyser likevel klare retningslinjer for hvordan en skal innlemme kjærlighet i arbeidet slik at det ikke blir opp til den enkelte å definere. Det skal være rom for å være ulike, men hovedlinjene er at alle barn har krav på å bli møtt med kjærlighet i en eller annen form. Også dette kan synes motsetningsfullt, ettersom informantene i så stor grad vektlegger at kjærlighet kan vises på ulike måter. På bakgrunn av dette ønsker vi å bruke begreper og innsikter fra sosiokulturell teori og tidligere forskning for å diskutere hvem som gir mening til kjærlighet som begrep i barnevernsarbeid, hvordan kjærlighet i barnevernsarbeid kan se ut og hvilken betydning kontaktpersonene tenker lovendringen kan medføre i praksis.

6.0 Diskusjon

Vi vil i denne delen av oppgaven utforske videre våre funn som viser at informantene i stor grad ser på kjærlighet som egenskaper de selv besitter. Vi bruker det sosiokulturelle perspektivet til vise at man også kan forstå kjærlighet ut fra sosial interaksjon. Vi trekker i tillegg inn tidligere forskning og annen relevant litteratur, og ser på hvordan dette kan ses i sammenheng med våre funn.

6.1 Hvem gir mening til kjærlighet som begrep i lov om barneverntjenesten?

Hvem som faktisk gir mening til begrepet kjærlighet kan med første øyekast virke noe uklart i våre funn. Begrepet i seg selv kan fremstå som udefinerbart og subjektivt. Vi har ikke funnet styringsdokumenter som klart definerer hva kjærlighet konkret innebærer sett i forhold til formålsparagrafen slik vi vurderer det. Loven sier at barn og unge har rett til å bli møtt med kjærlighet, men sier lite om hvordan barnevernsarbeidere skal forstå og utføre dette i praksis.

I Prop. 168L 2016-2017 fremkommer det at lovendringen til å oppleve trygghet, kjærlighet og forståelse ikke kan rettslig håndheves og etterprøves. Mange hadde en mening om lovforslaget, og av om lag 40 ulike innspill til høringen var flertallet positive til å ta begrepet kjærlighet inn i loven (Barne- og likestillings departementet, 2017).

For å forstå hvem eller hva som gir mening til begrepet kjærlighet, vil vi først se nærmere på hvordan ord kan leve. Ord får mennesker til å tenke på ulike betydninger på samme måte som gjenstander. Ord er levende og vil kunne skape nye assosiasjoner i takt med tiden en lever i (Vygotskij, 2001). Slik kan vi også tenke om begrepet kjærlighet. Det har endret innhold i en periode over mange år. Noe en av våre informanter påpeker når hen hevdet at de unge i større grad er vant til å bruke ordet kjærlighet og i mange flere forskjellige settinger. Helt annerledes fra kontaktpersonens egne erfaringer, der man knapt brukte det rundt sine nærmeste. Det er ikke bare ordets innhold i seg selv som forandrer seg, det gjør også måten samfunnet generaliserer og gjenspeiler seg i begreper (Vygotskij, 2001).

Ifølge Andersen (2018) er det ikke nok å «stave» kjærlighet, den må også «føles». Både Andersen og våre informanter peker på betydningen av at mennesker er ulike og trenger at kjærligheten kommer til uttrykk på den måten de kan ta imot. I kommunal barneverntjeneste har kjærlighet som begrep fått økende innpass når man ser på innspillene til høring av ny barnevernlov. Hvis ords betydning er dynamisk og ikke statisk, vil ords innhold kunne utvikle og forandre seg kontinuerlig. Fra Forandringsfabrikken begynte å snakke om kjærlighet i barneverntjenesten, til det ble tatt inn i loven for to år siden, kan våre funn tyde på at det allerede har utviklet seg til en form for felles forståelse av hva begrepet kan inneholde slik Levin og Trost (2005) snakker om i den *første hjørnesteinen*, definisjonen av situasjonen. Hvis mange nok deler samme subjektive forståelse av noe, blir det en objektiv sannhet. Kanskje må kontaktpersoner og barneverntjenesten som etat la begrepet kjærlighet utvikle seg på egenhånd, og bare slik vil begrepet på sikt få et innhold som rommer hva det skal bety i denne sammenhengen? Likevel er det verdt å merke seg at det kan oppstå konsekvenser på sikt hvis begrepet kjærlighet skal fylles over tid og uten noe statlig styring. Til tross for at kontaktpersonene har med seg sine individuelle erfaringer og referanser, må de forstås ut ifra sin samtid og den kulturen de er en del av (Vygotskij, 2001).

Informantene snakker alle om en grunnholdning og et ønske om å ville familiene vel som forutsetninger for å være kontaktperson i kommunal barneverntjenesten. Bruner (1987) snakker om betydningen av intensjonen som avgjørende, og ikke handlingen i seg selv. Dette støttes av både Forandringsfabrikken og LFB. De fremhever at de ikke alltid handler om å gjøre det riktige, men at intensjonen til kontaktpersonene er et ekte og genuint ønske om å hjelpe dem. Vi ser også dette igjen i våre funn hvor informantene uttaler at de ikke kan følge barna i alt, men å lytte og ville dem vel må alltid være utgangspunktet. For informantene er kjærlighet også å sette grenser og bruke sin faglighet til å ta gode beslutninger på vegne av og i samarbeid med familiene.

Neumann (2012) problematiserer de utfordringer «kjærlighetskravet» kan medføre for de ansatte og etterlyser mer diskusjon rundt dette. Hun er opptatt av at relasjonen mellom kontaktperson og barnet er midlertidig og at maktbalansen er skeiv. LFB påpeker også i sin høringsuttalelse til NOU 2016:16 at kjærlighet bygger på relasjonen over tid. Ifølge Neumann (2012) står det økende kravet til profesjonalisering av den kommunale barneverntjenesten,

ved mer kompetanse og formell utdanning, i kontrast til kravet om at en samtidig skal ha en mer familiær relasjon. Når vi ser nærmere på våre funn ser vi at våre informanter trekker frem at det i større grad nå enn tidligere gis aksept for å være mer personlig uten at det anses som uprofesjonelt. Dette understrekes av en av informantene som satt ord på den rollekonflikten som oppsto i spennet mellom å være saksbehandler og vise hvem en er som person. Thrana (2016) beskriver også denne dobbeltrollen hvor det forventes at en skal ha en profesjonell rolle som innebærer en viss distanse samtidig som en på den andre siden skal forsøke å kompensere for foreldrerelasjonen. Til tross for at Thrana (2016) har utgangspunkt i ungdom på institusjon og personalet rundt dem ser vi likevel likhetstrekk hos våre informanter.

Hansen et. al. (2017, s.35) beskriver hvordan sosialarbeideres kompetanse er bygd på en kombinasjon av personlige egenskaper, tidligere erfaringer, selvinnsikt, empatisk kapasitet og faglig fundament. Det er dette som utgjør repertoaret i møte med forskjellige mennesker og som gjør at ingen sosialarbeidere er like. Noe som er svært gjenkjennelig i våre funn.

Vygotskij (2001) hevder at man må se på læring som noe man oppnår gjennom å delta sammen som en gruppe i et kunnskapsfellesskap. Kunnskap utvikler seg når man deler med hverandre, noen ganger bevisst og noen ganger ubevisst. Dersom det ikke er noen retningslinjer på hvordan barnevernsarbeideren skal praktiserer kjærlighet i jobben vil det kunne utvikle seg ulike kunnskapsfellesskap på de ulike barneverntjenestene. Kanskje et paradoks når man etter vår erfaring er kjent med hvor viktig det er for Bufdir at barneverntjenestene rundt i landet helst skal være så like som mulig i hvordan tjenestene ytes. Kunnskap endrer seg og opprettholdes i en historisk, kulturell og sosial sammenheng, når mennesker samhandler med hverandre (Hutchinson & Oltedal, 1996). Dette setter en av informantene ord på ved å beskrive hvordan nyansatte automatisk vil forstå måten å jobbe på deres avdeling etter kort tid, bare ved å observere og være til stede. Slik vil da mye kunnskap overføres mellom kontaktpersonene uten av det nødvendigvis var en del av den formelle opplæringen. Og når kunnskap ikke er en del av den formelle opplæringen vil det kanskje være lettere å videreutvikle kunnskapen til noe eget? Bakhtin (1998) var opptatt av grensen mellom en selv og fellesskapet og mente at all kommunikasjon må ses på som en del av en større sammenheng. Dette er svært interessant med tanke på hvor skillet går mellom informantene og barneverntjenesten som fellesskap. Våre funn kan tyde på at informantene i

mindre grad reflekterer over hva som er en del av deres personlige egenskaper kontra hva som er et resultat av det barnevernfaglige felleskapet på arbeidsplassen.

Definisjonen av situasjonen er Levin og Trost (2005) *første hjørnestein* og tar utgangspunkt i den sosiologiske teorien til Thomas og Thomas (1928), også kjent som *Thomas-teorem*. Dette synet bygger på at enhver handling er basert på individets tolkning av situasjonen.

Kontaktpersonens subjektive synspunkt på situasjonen vil da påvirke hvordan de handler. Det er underordnet om meningene er riktige objektivt sett, så lenge de er riktige for den det gjelder. Hovedtanken er at hvis mennesker definerer situasjoner som riktige, så blir de virkelige i sine konsekvenser. På samme måte ser vi at våre informanter rettferdiggjør de valg de tar i møte med barn, unge og foreldre. De ber ikke om tillatelse, men gjør det de mener er riktig ut fra sitt eget indre kompass. Enkelte informanter uttaler at det er lettere å be om tilgivelse enn tillatelse, mens andre bare unnlater å informere ledelsen om noen av valgene de foretar. Dette kan virke som holdninger Forandringsfabrikken setter pris på, kontaktpersoner som i større grad styres av emosjoner og sitt indre kompass. Men på den andre siden er det også viktig å huske at du som kontaktperson forvalter et lovverk og et ansvar på vegne av den norske stat med rammer å forholde seg til. Kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste jobber etter vår erfaring mye alene og skal ta mange vurderinger i løpet av uken der det er opp til hver enkelt å ta avgjørelser. Slik kan man kunne si at kjærlighet som begrep bare er en forlengelse av den enkeltes ansvar som allerede nå er svært omfattende i loven. Det er mye som overlates til kontaktpersonene og deres skjønnsmessige vurderinger, som igjen kan medføre større ulikheter. Dette kan ha betydning for familienes rettsikkerhet.

I våre funn ser vi at mange av informantene våre jobber slik Forandringsfabrikken ønsker, med varme, engasjement og fleksibilitet. Dette støttes av Thrana (2016) og Centre for Research on Discretion and Paternalism, (2019) som begge trekker frem betydningen av å bli sett og anerkjent, nærhet og medmenneskelighet i relasjonen mellom ansatte og familiene de jobber med. Våre funn viser også at informantene ikke ønsker at Forandringsfabrikken skal være de som definerer hvordan kontaktpersonene skal utføre jobben sin. Vi finner ikke støtte for dette i forskning. Mye tyder på at den begeistringen våre informanter først opplevde da barnevernproffene delte sitt sterke budskap, nå er i ferd med å bli erstattet med en skepsis, og flere stilte spørsmål ved måten det kommuniseres på fra Forandringsfabrikken. En informant

fremhevet hvordan proffene på sine foredrag sterkt oppfordrer kontaktpersoner til å vise følelser, for eksempel ved å gråte når de hører deres historier. Dette opplever informanten som utfordrende da hen tenkte at det ikke var noe alle kontaktpersoner er komfortable med. Det kan virke som proffene tenker at det å bli møtt med varme og kjærighet er synonymt med at kontaktpersoner viser følelser. Innforstått er da det motsatte å ikke vise kjærighet? En annen informant påpekte at det ikke lenger er tabu å vise følelser på jobb som før i tiden, så lenge de er ektefulte. Det å skulle vise følelser på en forventning vil være vanskelig å gjennomføre og lett gjennomskuet dersom det ikke er genuint. Alle informantene sier at det er viktig å lytte, men at det samtidig må være en nøkternhet med tanke på å la seg styre og rive med av proffenes mange ulike ønsker.

Proffene i Forandringsfabrikken har en forståelse av hva begrepet kjærighet skal inneholde, kontaktpersonene har sin. Samtidig vil disse perspektivene forandre seg i forhold til hver enkelt sak/situasjon fordi vi som mennesker bære preg av den konteksten vi befinner oss i til enhver tid. Dette er i tråd med Vygotskijs sosiokulturelle perspektiv som hevder at oppfattelsen av ordet er avhengig av i hvilken sammenheng det brukes. Dette vil derfor variere i stor grad. Selv om ordet er det samme for alle, vil betydningen være ulik. Dette vil kunne medføre en mismatch i forventningene mellom kontaktpersonene og familiene de arbeider med. Dette kan tale for at behovet for en presisering av innholdet i begrepet kjærighet i barneverntjenesten er mer nødvendig enn lovgiver har tatt høyde for.

6.2 Hvordan kan kjærighet komme til uttrykk gjennom bruk av artefakter?

Vygotskij (2001) snakker om kulturelle redskaper, også kalt artefakter. Han beskriver at artefakter, som tidligere nevnt, er noe som kan knyttes sammen gjennom fysiske gjenstander og symboler. Thrana (2018, s.11) beskriver det umettelige behovet barn i barneverntjenesten kan ha for å bli sett og anerkjent og at det kan forklare at de ønsker at kontaktpersoner skal behandle dem som om de var deres egne barn. Det å huske bursdager og andre viktige merkedager, være der og vise kjærighet gjennom symboler både i form av måten en snakker med og om dem på samt fysisk nærhet er konkret ønsker fra barnevernsbarn til kontaktpersoner. Dette fremkommer også i våre funn hvor informantene bruker en rekke såkalte artefakter i jobben sin for å oppnå noe i relasjonen med familiene. Det er ulikt hvordan det blir praktisert, men flere informanter forteller om hvordan de kjøper ting de vet barnet

eller ungdommen liker og flere er tilgjengelige på mobil gjennom både telefonsamtaler og tekstmeldinger. Noen av informantene tar også med ting hjemmefra som de gir til barna og ungdommene de jobber med.

Spesielt informantene som jobber tett med ungdom forteller at de er tilgjengelige på sosiale medier store deler av døgnet. Proffene i Forandringsfabrikken sine proffer beskriver i boka «Barnas barnevern» (Steinrem & Toresen, 2018) måter de opplever kjærlighet fra kontaktpersoner på. De trekker frem betydningen av å få et kort eller en melding på bursdagen eller andre merkedager. Det å få privatnummeret til kontaktpersonen betyr også mye, selv om de sjelden tok kontakt er det godt å vite at de har muligheten. De trekker også frem det å få en klem og bli snakket med på en varm måte og assosierer dette videre til at når kontaktpersoner er snille, kan de også tillate seg å være veldig strenge. Dette har våre informanter flere eksempler på hvor de har kunnet stille krav og sette grenser fordi de har bygd opp en god relasjon gjennom aktiv bruk av ulike artefakter. Slik bruk av artefakter mener flere av informantene bidrar til at de raskere oppnår endring i enkelte saker. Man kan også trekke paralleller til Mead (1934) sin tanke om at mennesker speiler seg i hverandre, der gesten eller symbolet påvirker den andre. På samme måte kan man også tenke at kontaktpersonene påvirker barn og unge gjennom aktiv bruk av ulike artefakter. Flere av informantene beskriver hvordan de opplever at de unge gir tilbake i relasjonen, ved å dele historier, være sårbare og ved å tilpasse seg krav og forventninger som kontaktpersonen setter.

Når kontaktpersonene bruker artefakter for å bygge relasjoner, så kan funnene våre tyde på at flertallet av kontaktpersonen opplever at de får noe tilbake. Synet kontaktpersonen har på ungdommene, vil i så måte ifølge Mead (1934) føre til at ungdom endrer syn på seg selv, slik at andre også kan endre hvordan de ser på dem, både skole, forelder, PPT og politi.

Informantene ytret ved flere anledninger frustrasjon over samarbeidspartnere som ikke forsto de unge og derfor ikke klaret å se alt det gode de hadde med seg, selv om de hadde utført alvorlige handlinger. Man kan undre seg over om kontaktpersonene har et avklart forhold til hvorfor de bruker artefakter. Er det noe de bruker bevisst for å oppnå noe, eller er det fordi i møte med barn og unge utløses det et omsorgsbehov? Våre funn indikerer at kontaktpersonen reflekterer ulikt rundt bruk av artefakter. Noen bruker det aktivt, andre tenker lite over det og en tiller det mindre betydning i selve arbeidet. Dette kan også handle om at flere i større grad

har innlemmet denne måten å jobbe på, slik at det i mindre grad blir noe de tenker over i sin arbeidsutøvelse. Derfor har de kanskje heller ikke behov for en ledelse som krever dette av dem. En kan stille spørsmål ved om våre informanter, gjennom å være knyttet til kontorer hvor kjærlighet har fått innhold gjennom samhandling og tolkning i tråd med den *tredje hjørnesteinen*, som handler om symboler, i større grad er preget av dette i egen meningsdannelse av innholdet i begrepet kjærlighet. Slik mening dannes i samhandling med andre innenfor teorien om symbolsk interaksjonisme, kan også våre funn tyde på at informantene i større grad utvikler sine synspunkter på begrepet kjærlighet i fellesskap med andre (Levin & Trost, 2005).

En av informantene ser ut til å ikke være særlig tilhenger av bruken av slike artefakter, og mener det var bestikkelse og bidrar til at det kan skape konflikter mellom ansatte. Her blir det også trukket frem utfordringer når man som kontaktperson overtar etter andre kontaktpersoner, noe som er svært vanlig når turnover i kommunal barneverntjeneste i 2010/2011 gjennomsnittlig lå på 31.5% (Johnsen, 2014). Det kan tenkes at det er en fallgrube hvis enkelte kontaktpersoner bruker artefakter av ulik karakter uten mål og mening og slik lar seg styre. Informantene forteller at det er stor aksept på kontoret for å bruke artefakter, men er åpne for at det ikke er like stort rom for dette i andre avdelinger og tjenester. De erkjenner også at dette kan være uheldig med tanke på dette med å skape likeverdige tjenester når det er så ulik policy knyttet til dette. Den *fjerde hjørnesteinen* til Levin og Trost (2005) understøtter at mennesker er vanskelige å forutse fordi de er aktive og definerer situasjoner ulikt med utgangspunkt i følelser, emosjoner og egne vurderinger.

På den annen side påpeker en informant verdien i bruk av artefakter for å skape relasjon og hvordan dette stadig blir redusert som et paradoks til at kjærlighet kom inn loven. Når barna selv får uttale seg, både fra Forandringsfabrikken og LFB, kan det se ut som de måler kjærlighet ut ifra bruk av ulike artefakter. I så måte måler de kjærligheten fra den enkelte kontaktperson på samme måte. Når da våre funn tyder på at enkelte av informantene tar med seg private ting hjemmefra, kjøper ting på egen regning og bruker fritiden sin på familiene kan dette være med å skape forventninger som ikke alle kontaktpersoner kan eller ønsker å innfri. Disse forventningene ser ikke ut til å være skapt av ledelsen ifølge våre funn. Alle informantene presiserer at dette var noe de gjør på eget initiativ. De mener det er riktig og da

blir det riktig for de og rettferdiggjør handlingene, jfr. Thomas teorem (Thomas & Thomas, 1928). Neumann (2012) peker i sin kritikk på at det er vanskelig å argumentere mot at barn trenger kjærlighet. Hun ønsker et større søkelys på hva som kan oppstå dersom barnevernsbarnas behov for kjærlighet blir til et krav som skal håndteres og ivaretas av barnevernsarbeider.

I våre funn ser vi at mange kontaktpersoner strekker seg svært langt for sine familier og i noen tilfeller kanskje for langt? En av informantene som hadde lengst erfaring i jobben forteller at hen har brukt år på å lære seg å ikke hjelpe for mye slik at familiene raskere klarer å stå på egne bein. Hen beskriver godt ønsket om å hjelpe og ville vel som kanskje blir dratt for langt slik at utviklingen hos familien faktisk tar lengre tid. Slik Thomas og Thomas (1928) beskriver at den selvoppfyllende profetien kan bli et resultat på bakgrunn av relasjonen mellom kontaktpersonen og familien de jobber med.

6.3 Kan lovendringen medføre noen endringer i praksis?

Forandringsfabrikken har gjennom sitt arbeid fremhevet betydningen av å få kjærlighet inn i loven. På den måten er det blitt en sannhet for dem og de har også fått definere status. Hvis vi ser på den *første hjørnesteinen* innen sosial interaksjonisme er det definisjonen av situasjonen (Levin & Trost, 2005). Her har forandringsfabrikken klart vært med å definere situasjonen ved å få synliggjort et behov for å få kjærlighet inn i loven. De har uttalt at det er behov for et varmere barnevern og dermed kan det se ut som de har klart å få en subjektiv sannhet til å bli en objektiv sannhet.

Før kjærlighet ble tatt inn i loven var det store diskusjoner i fagfeltet og mange engasjerte seg med høringsutspill. Når det så ble tatt inn i loven, førte det til ytterligere diskusjoner blant de som skulle utføre dette i praksis. Denne prosessen kan ses som en sosial interaksjon som har foregått både individuelt (introspeksjon) og på systemnivå i tråd med den *andre hjørnesteinen* (Levin & Trost, 2005). En kan spørre seg om de involverte partene har klart å ta introspeksjonen et steg videre til å se empatisk på den andres perspektiv? Våre informanter opplever at svaret på dette er nei og at Forandringsfabrikkens budskap fremstår som «her og nå» og lite nyansert. Dette har medført at flere har mistet tillit til Forandringsfabrikken som premissleverandør i forhold til flere av de pågående diskusjoner innen barnevern som fagfelt.

Noe av kritikken tidligere barnevernproffer har kommet med er at proffer ofte blir raskt byttet ut da Forandringsfabrikken spiller på det sensasjonelle (Lund, 2018). En kan også se på dette i lys av at de handler og befinner seg i nået som betegnes som den *femte hjørnesteinen*. På den andre siden kan det tyde på at Forandringsfabrikken mangler tillit andre veien, og de etterlyser mer involvering og muligheter til å påvirke og videreutvikle kommunal barneverntjeneste. Spesielt kan en se dette i forhold til deres holdninger til barneverntjenester som ikke har implementert MLB.

Forandringsfabrikken har også definert hva de legger i begrepet kjærlighet fra kontaktpersoner. En kan undre seg over om dette har bidratt til at innholdet i begrepet kjærlighet har endret seg? Hva er det som har gjort at Forandringsfabrikken har så stor påvirkningskraft i forhold til landsforeningen for LFB, som ikke ønsket ordet kjærlighet inn i loven? Måten Forandringsfabrikken sprer budskapet om et mer kjærlig barnevern kan ses i lys av den *fjerde hjørnesteinen* som sier at mennesket er aktivt og handler ut ifra sine egne følelser, vurderinger og emosjonsuttrykk. Endringene i forhold til synet på Forandringsfabrikkens budskap kan ses i lys av hvordan fenomener kan utvikle seg gjennom kunnskapsfellesskap og over tid (Vygotskij, 2001).

Da kjærlighet kom inn i loven førte det til en drøfting av begrepet på de fleste barnevernkontor i Norge. Flere av våre informanter mener det er en viktig presisering i hva familiene kan forvente fra barneverntjenesten. Andre stiller spørsmålstegn ved hva begrepet faktisk innebærer. Det er likevel ingen av informantene som er direkte mot det, men de savner en presisering av det vil kreve av dem i deres arbeidshverdag. Siden innføringen av kjærlighet ikke er åpen for rettelig etter prøvelse tenker vi det vil bli opp til de ulike barnevernledere å si noe om hva de ønsker det skal betyr for deres tjeneste.

Våre informanter er tydelige på at innføringen av kjærlighet i barnevernloven er viktig for å lytte til barn og unge og anerkjenne deres opplevelser og erfaringer med barneverntjenesten. - Likevel tenker de at det i liten grad påvirke hvordan de jobber i dag. Våre funn kan likevel tyde på at informantene arbeider i tråd med Forandringsfabrikken sitt budskap på flere måter. Informantene forteller om en fleksibilitet og vilje til å strekke seg ut over det som er forventet

av ledelsen for å møte familienes individuelle behov. De peker også på hvordan de aktivt bruker artefakter for å bygge relasjoner, noe Forandringsfabrikken er stor tilhenger av. Funnen viser også at informantene selv mener at de i større grad lytter til barn og unge når avgjørelser skal tas og at de blir berørt enten det går bra eller dårlig. Dette støttes i stor grad av forskningen til Pro Bono prosjektet ved universitetet i Bergen (2019), som fant at kun 1,2 % av deres respondenter svarte at de ikke i det hele tatt hadde vist følelser ovenfor gutten i casen.

Informantene våre tenker det handler om egnethet og en grunnholdning, men vi ser spor i funn og teori at dette kan forstås mer ut ifra sosiokulturelle prosesser. Mennesker lærer ut ifra Vygotskijs (2001) forståelse via sosial samhandling i et meningsfelleskap med andre gjennom hele livet. I forlengelsen av dette kan vi se at det informantene tillegger seg selv, er mer et resultat av det de har opplevd gjennom livet. Hvis vi bruker teorien om at ingenting blir glemt eller fortrent (Levin & Trost, 2005) kan vi se på det som at de innlemmer ny kunnskap knyttet til kjærlighet i praksis uten å nødvendigvis være bevisste på at det er det som faktisk skjer. Dette henger også sammen med det faktum at noen endringsprosesser skjer så sakte at de kan feilaktig tolkes som et tegn på stabilitet (Levin & Trost, 2005).

Flere av informantene har behov for å skape en avstand mellom seg selv og forandringsfabrikken. Men når vi går gjennom funnene ser vi at informantene bruker de samme begrepene og ordene som Forandringsfabrikken når de skal beskrive hva de legger i kjærlighet, og hva det vil bety for måten de jobber og møter familiene på. De snakker om relasjon, det å bry seg, ville vel og varmen som må være i bunnen for at barn og unge skal oppleve at barneverntjenesten møter de med kjærlighet. Inntrykket vi sitter igjen med er at kontaktpersonene har behov for å selv definere hva kjærlighet skal bety i deres yrkesutøvelse, og at det er lite ønskelig at andre skal stille dette som krav for hva som skaper en god kontaktperson. Flertallet av informantene er opptatte av at det måtte legges mer til rette for bruk av det vi omtaler som artefakter, som de selv omtaler som relasjonsarbeid, i arbeidet med familiene, spesielt i forhold i forhold til barn og unge. Flere mener dette er en viktig forutsetning for å lykkes med endringsarbeid og for å imøtekomme lovens nye krav om kjærlighet. En informant skiller seg ut her og mente at endringsarbeid bør kunne utføres like bra uten bruk av artefakter som å kjøpe ting og være tilgjengelig hele tiden. En annen

informant har tanker om at kjærlighet handler om utholdenhet og at familiene betyr noe for deg. Om det går bra eller dårlig påvirkes kontaktpersoner. Vi ser her paralleller til Løgstrup (2010) sin beskrivelse av «den naturlige kjærlighet» fremfor den som bare blir gitt som en tjeneste uten at den andre betyr noe for deg. Den samme informanten mener i forlengelsen av dette at en som barneverntjenesten vil kunne oppnå bedre resultater og mer fornøyde familier ved å jobbe med kjærlighet som en viktig del.

Enkelte informanter trekker frem konsekvensene for dem personlig ved å jobbe med utgangspunkt i kjærlighet ovenfor familiene de følger opp. Vi finner ikke forskning som sier noe om dette, men våre funn tyder på at det har en pris. For å jobbe på den måten må du investere i relasjonen og dele av ditt private liv. Dette medfører at du kan bli sårbar i møte med den andre. Det betyr noe for informantene hvordan det går med familiene de jobber med, og de blir i større grad med på «opp og nedturene» som kan medføre at skillet mellom jobb og privat er i ferd med å viskes ut. Isdal (2017) skriver at jo nærmere du er den du skal hjelpe, jo mer påvirket blir du av den andres lidelser. På tross av at de selv sier at de er flinke til å legge fra seg jobben når de har fri indikerer eksemplene de gir ofte det motsatte. De fleste mener det er helt uproblematisk og at det kun er i spesielle tilfeller de gjør det, men de forteller likevel om kortere «lunte» ovenfor egen familie og at de kan gråte i bilen på vei hjem hvis det går dårlig for en familie de bryr seg om. Også her ser vi til Løgstrup (2010) sin beskrivelse av den «naturlige» kjærligheten og at det innebærer at en ved å ta del i den andres liv på en kjærlig måte også risikerer å bli påvirket hvis den andre mislykkes. For å klare å stå i jobben over tid når en jobber på denne måten trekker flere av informantene frem betydningen av kollega- og lederstøtte samt veiledning og enkle teknikker for å ventilere etter vanskelige situasjoner.

Spørsmålet om hvilken pris det har for kontaktpersonene å integrere kjærlighet i jobben ble aktualisert på bakgrunn av informasjon som fremkom allerede i det første intervjuet, og ble derfor et fast oppfølgingsspørsmål i resten av intervjuene. Barneverntjenesten har allerede høy turnover (Johansen, 2014). Vil det kunne medføre at denne går opp fordi kontaktpersonens slitasje øker ved å jobbe på denne måten? Forandringsfabrikken mener det tvert imot vil føre til at de står i jobben lenger fordi de oppnår bedre relasjoner og resultater (Forandringsfabrikken, 2016). Dette vises også i våre funn. Samtidig er det informanter som melder om at de opplever et veldig stort ansvar og til tider press når det gjelder å hjelpe og at

de selv mener de er svært viktige. Det kan tyde på at de enkelte ganger strekker seg lenger enn de har kapasitet til fordi det som en informant sa er en hårfin balanse på «å være der» når de trenger det og ikke være det. Ved å gå på jobb med feber og være tilgjengelig også når de har fri kan det tenkes at det på sikt kan bli en for stor belastning for den enkelte. Konsekvensen av dette er gjerne at kontaktpersoner etter relativt kort tid gir opp jobben noe som medfører brudd for familiene. Som Per Isdal sier finnes det ingen av og på knapp på følelser (Isdal, 2017, s.31). Neumann (2012) oppfordrer til å diskutere omkostningene ved at kjærlighet er blitt et krav i loven og Andersen (2018) ønsker at innholdet skal konkretiseres. Fra et sosiokulturelt perspektiv vil det imidlertid framstå som vanskelig å framskaffe en entydig definisjon av hva kjærlighet er. Noe også informantene fremhever. Hva kjærlighet er må forstås som et samspill mellom kontaktpersonens egen forståelse, brukers forståelse og konteksten disse befinner seg i. Det som kan konkretiseres, er dermed kanskje ikke hva kjærlighet i seg selv er, men hva kontaktpersonen legger i begrepet og hvilke forventninger brukeren har til kontaktpersonen. Det vil også være mulig å få et mer reflektert forhold til hva som former kontaktpersonens og brukers forståelse av kjærlighet, gjennom kunnskap om ulike forståelser av kjærlighet i konteksten de faktisk befinner seg i.

7.0 Konklusjon og forslag til videre forskning

Vår kvalitative studie bekrefter delvis tidligere forskning når det gjelder hvordan kontaktpersoner og ungdom i barneverntjenesten forstår begrepet kjærlighet. Fra innføringen i lovteksten sommeren 2018 er betydningen av endringen lite studert. Ved å intervju kontaktpersoner i barnevernstjenesten har vi fått en økt innsikt i hvordan ord som kjærlighet kan leve og forandre betydning og innhold over tid. Videre har vi sett at kontaktpersoner i større grad enn vi antok på forhånd bærer preg av sin faglige bakgrunn/utdanning og den kulturen de er en del av på sitt kontor.

Funnene viser at informantene våre legger utholdenhet og relasjonsbygging, det å våge å være personlig og ville familiene vel samt personlig egnethet (verdier og holdninger) i begrepet kjærlighet i jobbsammenheng. Informanten ser ut til å tillegge seg selv og sine personlige egenskaper stor vekt når det kommer til å utøve kjærlighet i praksis. Dette var også noe vi selv som forskere hadde i vår forforståelse.

Begrepet kjærlighet har også for oss fått en annen betydning i løpet av tiden vi har arbeidet med oppgaven, og det har ikke blitt klarere, tvert imot mer komplisert. Ved å se nærmere på fenomenet opplever vi at det er vanskelig å gi det innhold og definere hvordan det skal fungere som en rettesnor slik det fremstår i dag. Våre informanter tenker at innføringen av kjærlighet i loven ikke forandrer måten de utfører arbeidet sitt på fordi de allerede mener de jobber slik. Samtidig tenker de at det er et viktig fokus, og funnene tyder på at de tar barn mer på alvor og lytter når de forteller hva de trenger fra barneverntjenesten. Det er tydelig at våre informanter ønsker mer innhold til begrepet for å kunne kvalitetssikre sin egen yrkesutøvelse.

Resultatene i studien viser noe av kompleksiteten i innføring av et så stort begrep som kjærlighet. Ut ifra et sosiokulturelt perspektiv tenker vi at det er vanskelig å konkretisere for mye hvordan kjærlighet for kontaktpersoner skal forstås i praksis. Det finnes, slik vi ser det, ingen objektiv forståelse av innholdet i begrepet kjærlighet i denne sammenheng. Vi tenker at det heller ikke er behov for det. Det vi ser et behov for, er å skape en mer reflekterende praksis. Med dette mener vi at det i mye større grad enn det som framgår, må settes av tid til å diskutere hvordan man skal forstå og praktisere kjærlighet i jobbsammenheng i de ulike

barnevernstjenestene. Informantene våre har i for stor grad, slik vi ser det, en tanke om at det er deres egne personlige egenskaper som er avgjørende for hvordan de utøver jobben sin. Vi tenker imidlertid ut ifra vårt sosiokulturelle perspektiv at det i større grad handler om hvordan kontaktpersonene utvikler meningsinnhold i samhandling med sine kollegaer.

Vi har sett på kontaktpersoners forståelse av begrepet kjærighet. Vi tenker det er viktig at kontaktpersonene i større grad avklarer forventinger med familiene. Det bør settes av tid i møter for å finne ut hvordan den enkelt ønsker å bli møtt av barneverntjenesten. Opplever de å bli møtt med kjærighet gjennom et kafe`besøk, eller ved å få en high five?

For å skape en forankring i barneverntjenesten er det viktig at kontaktpersonene forstår og opplever hvor meningsskapingen av innholdet i begrepet kjærighet foregår slik at de kan samle seg rundt en tydeligere felles forståelse. Helt likt vil det aldri bli, og det er heller ikke målet slik vi ser, men ulikhetene bør heller ikke være av en slik karakter at familiene er prisgitt den de får som kontaktperson. For å ivareta de ansatte er det også viktig å snakke om rammer og forventninger, slik at det ikke blir opp til hver enkelt ansatt å definere hvor langt de er villige til å strekke seg. Bare slik kan vi skape ikke like, men likeverdige tjenester til familier i barneverntjenesten.

7.1 Veien videre for oss

Vi håper og tror at denne masteroppgaven kan bidra til en mer reflektert praksis blant kontaktpersoner i kommunal barneverntjeneste. Vi ønsker å bruke funnene og den nye kunnskapen til å få inn mer av det sosiokulturelle perspektivet i barneverntjenesten. I fortsettelsen ønsker vi å lage en prestasjon for å kunne dele resultatet av vår studie, og våre tanker rundt dette. Vi er heller ikke fremmed for å skrive en artikkel på sikt.

7.2 Forslag til videre forskning

Gjennom arbeidet med denne masteroppgaven har det dukket opp flere forslag til videre forskning som vi har lyst å si noe om.

Det første som peker seg ut, er omkostningene for kontaktpersonene ved å arbeide med kjærighet som en vesentlig del av jobben. Ved å involvere seg på et så dypt plan som

kjærighet krever vil prisen være at du alltid bærer med deg de du jobber med i tanker og følelser. Om dette blir en for stor belastning eller en beskyttelse mot turnover hadde vært interessant å studere nærmere.

Det kunne også vært et viktig bidrag å se på hvordan barnevernledere vil forsikre seg om at deres ansatte følger opp formålsparagrafen i praksis. Det ville vært aktuelt å se på fenomenet fra et systemnivå. Hvordan vil det prege rekruttering og videreutvikling av kontaktpersoner i barneverntjenesten og på hvilken måte kan utdanningsinstitusjonene bidra?

Til slutt er det vesentlig å studere om de det faktisk gjelder, barn og unge i barneverntjenesten, har opplevd noe reell endring etter at kjærighet ble tatt inn i loven. Da tenker vi spesielt på de som ikke er del av Forandringsfabrikken eller andre organisasjoner å ikke er potensielt farget av det synet de fronter.

Det vil også vært spennende å ta utgangspunkt i denne studien, med fokus på hva yngre barn i barneverntjenesten legger i begrepet kjærighet og hvordan de ønsker å bli møtt av de ansatte i barneverntjenesten.

Litteraturliste

American Psychological Association. (2010). *Publication Manual of the American Psychological Association*. (6.utg.). USA:

Andenæs, A. (2000). Generalisering: Om ringvirkninger og gjenbruk av resultater fra en kvalitativ undersøkelse. I H. Haavind (Red.), *Kjønn og fortolkende metode: metodiske muligheter i kvalitativ forskning* (s.287-320). Oslo: Gyldendal

Andersen, A. (2018, 21.oktober). Kan kjærlighet profesjonaliseres? RVTS. Hentet fra <https://rvtssor.no/aktuelt/70/profesjonell-kjaerlighet/>

Ask, T.A.& Eide, S.B. (2018). Innledning. S. Botnen Eide & T.A.Ask (Red.), *Barnevernet begreper- i bevegelse* (s. 13-21). Oslo: Gyldendal.

Bakhtin, M. M. (1998). *Spørsmålet om talegenrane*. Bergen: Ariadne forlag og Rasmus.T. Slattelid

Bath, H. (2015). *The three pillars of trauma wise care: Healing in the other 23 hours*. Winter 2015. 23 (4) s.6 -11. Hentet fra https://www.traumebevisst.no/kompetanseutvikling/filer/23_4_Bath3pillars.pdf

Barne- og likestillings departement (2017). Endring i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre). Prop.169 L (2016-2017). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a1111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>

Barneombudet. (u.å). Artikkel 12 – om å seie meininga si. Hentet fra

<https://barneombudet.no/dine-rettigheter/barnekonvensjonen/artikkel-12-barnets-rett-til-a-gi-uttrykk-for-sin-mening/>

Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07.17-100). Hentet fra

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=lov%20om%20barneverntjenesten#KAPITTEL_1

Blåka, G. (2002). *Grunnlagstenkning i et kvinnefag. Teori, empiri og metode*. Bergen: Fagbokforlaget

Bruner, J.S. (1975). *Om å lære*. Oslo: Dreyers forlag

Bruner, J. S. (1997). *Udanningskultur og læring*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Bufdir (u.å.). Mot et barneperspektiv i barnevernet. En studie av implementeringen av programmet Mitt Liv Barnevern. Hentet fra

<https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004910>

Bufdir (2020,10 februar). *Andre viktige prosesser* Hentet fra

https://bufdir.no/Barnevern/reform/andre_prosesser/

Busso, L.D. (2018). Fenomenologi og narrativer i kvalitativ forskning. Brottveit, G. (Red.). *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert*. (s.46-54). Oslo: Gyldendal Akdademisk

Centre for Research on Discretion and Paternalism, (2019). *Mot et Barneperspektiv - en studie av implementeringen av programmet Mitt Liv Barnevern*. Universitetet i Bergen. Hentet fra

<https://www.discretion.uib.no/wp-content/uploads/2019/04/2019-Pro-Bono-Group.-Rapport.-Mot-et-barneperspektiv-i-Barnevernet.pdf>

Christoffersen, S.A (1999). *Etikk, eksistens og modernitet Innføring i Løgstrups tenkning*. Otta: Tano Aschehoug

Dahl, T. S. (1978). *Barnevern og samfunnsvern*. Oslo: Pax Forlag A/S

Forandringsfabrikken (u.å.). Om Forandringsfabrikken. Hentet fra <https://forandringsfabrikken.no/om-ff?fbclid=IwAR2rUSrv8oyKQzYwke3SiYxIK1pHh8cugwyZPsyXKm-qmW11NzJXCIL3g0U>

Forandringsfabrikken (u.å.). Barnesyn og verdier. En grunnmur for god profesjonalitet i møte med barn. Hentet fra

<https://www.forandringsfabrikken.no/barnesyn-og-verdier>

Forandringsfabrikken (2016). Innspill til ny barnevernslov. Hentet fra <https://www.forandringsfabrikken.no/files/Horingsinnspill-til-ny-barnevernlov-fra-BarnevernsProffene-i-Forandringsfabrikken.pdf>

Hagen, G. (2001). *Barnevernets historie- om makt og avmakt i det 20. århundre*. Skien: Akribe Forlag as

Hagen, G. (2004). *Norsk barnevernsamband gjennom 80år. En beretning om de private organisasjoner i barnevernet*. Oslo: Norsk barnevernsamband

Hansen, R., & Solem, M-B. (2017). Sosiokulturelle perspektiver. Hansen, R., Solem, M-B. (Red.), *Sosialt arbeid – En situert praksis*. (s. 62-72). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Hansen, R., Solem, M-B. & Nybø, E. (2017). Sosial arbeid som fag. Hansen, R., Solem, M-B. (Red.), *Sosialt arbeid – En situert praksis*. (s. 23-45). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Holme, I.M. & Solvang, B.K. (2003). *Metodevalg og metodebruk (3 utg.)* Otta: Tano Aschehoug

Hutchinson, G. S. og Oltedal, S. (1996). *Modeller i sosialt arbeid – fra ulike røtter til samme felt*. Otta: Tano Aschehoug.

Isdal, P. (2017). *Smittet av vold – om sekundærtraumatisering. Compassion fatigue og utbrenthet i hjelpeyrkene*. Bergen: Fagbokforlaget.

Johnsen, H. C.G, Halvorsen, A. & Repstad, P. (Red) (2009). *Å forske blant sin egne. Universitet og region- nærhet og uavhengighet*. Kristiansand: Høyskoleforlaget

Johnsen, I. (2014). *Turnover i det kommunale barnevernet*. (SSB rapport 2014/18) Hentet fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/turnover-i-det-kommunale-barnevernet>

Karlsson, B. (2005). Er det noe vits i å høre på pasienten? *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* (2) Hentet fra https://www.idunn.no/tph/2005/01/leder_er_det_noen_vits_i_a_hore_pa_pasienten

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervju (3 utg.)*. Oslo: Gyldendal Akademisk

- Landsforeningen for barnevernsbarn (u.å.). Vår historie. Hentet fra <https://barnevernsbarna.no/om-oss/var-historie/>
- Landsforeningen for barnevernsbarn (2017). Høringssvar NOU 2016:16 Ny barnevernlov. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2016-16-ny-barnevernslov2/id2519335/?uid=9f6b576f-a1b9-490f-8c72-8e29281bc943>
- Landsforeningen for barnevernsbarn (2019). Høringssvar til forslag om ny barnevernlov. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-ny-barnevernslov/id2639982/?uid=57a6de59-74c8-4838-81bd-6bd6dd0b1adc>
- Larsen, A.K. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Levin, I. (2004). *hva er SOSIALT ARBEID* Oslo: Universitetsforlaget
- Levin, I. & Trost, J. (2005). *Hverdagsliv og samhandling med et symbolsk interaksjonistisk perspektiv*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lund, M.M. (2018, 17 oktober). BARNEVERNSPROFFENE ER HJERNEVASKA (Blogginlegg) Hentet fra https://monamarlene.blogg.no/1539789485_barnevernsproffene_er_hjernevaska.html
- Løstrup, K.E (2010) *Den etiske fordring (4 utg.)*. Århus: Forlaget Klim
- Malterud, K. (2003) *Kvalitative metoder i Medisinsk forskning (2 utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mead, G.H. (1934). *Mind, self & society. From the standpoint of a social behaviorist*. Chicago: The university of Chicago press
- Neumann, C.B(2012) Omsorgsetikk i barnevernet. *Sosiologi i dag*, 42 (3-4). 104-124 hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/SID/article/view/1021>
- Neumann, C.B & Neumann, I.B. (2012). *Forskeren i forskningsprosessen. En metodebok i situering*. Litauen: Cappelen Damm AS
- NOU 2000:12. (2000). *Barnevernet i Norge — Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/051e391fbb3d4ef2be97a4478dd62e86/no/pdfa/nou200020000012000dddpdfa.pdf>
- NOU 2012:5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling- ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsippet* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cdb211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>
- NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernlov — Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/53164b1e70954231b2a09d3fdec1888b/no/pdfs/nou201620160016000dddpdfs.pdf>
- Oltedal, S (2013). *Kjønnsperspektiv i sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Redd Barna (2015). *Jeg ble møtt som et menneske, ikke som en sak. Unges historier et barnevern som hjelp dem*. Hentet fra https://www.reddbarna.no/Media/dokumenter/Barnevernet_hjalp_meg.pdf

- Schrøder, S.K. (2018). Medvirkning. S. Botnen Eide & T.A.Ask (Red.), *Barnevernet begreper- i bevegelse* (s. 82-98). Oslo: Gyldendal.
- Steinkopf, H. & Jørgensen, T.W. (2013). Traumebasert omsorg – Teori og praksis. *Fosterhjemskontakt* 2013 1:10 s 1-8 Hentet fra <https://www.fosterhjemforening.no/wp-content/uploads/2015/06/Traumebevisst->
- Steinrem,I. & Torsen, G. (Red.). (2018). *Barnas barnebarn. Trygt, nyttig og samarbeidende for barn*. Oslo: Universitetsforlag.
- Säljö,R (2001). *Læring i praksis. Et sosiokulturelt perspektiv*. Oslo: J.W.Cappelens forlag a.s
- Säljö,R (2006). *Læring og kulturelle redskaper. Om læringsprosesser og den kollektive hukommelsen* Oslo: J.W.Cappelens forlag A.S
- Thornquist, E. (2002). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori for helsefag*. Bergen: Fagbokforlaget
- Thrana, H.M. (2015). *Kjærlighet og sosialt arbeid. En studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis*. (Doktoravhandling) Høgskolen i Lillehammer. Hentet fra <https://brage.inn.no/inn-xmloi/bitstream/handle/11250/282419/PhD4%20HiL%20Thrana.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Thrana, H.M. (2018). Kjærlighet. Et gammelt begrep i fremtidens barnevern. S. Botnen Eide & T.A.Ask (Red.), *Barnevernet begreper- i bevegelse* (s. 215-232). Oslo: Gyldendal.
- Thomas, W.I. & Thomas, D.S. (1928). *The Child in America. Behavior problem and program*. Boston: Alfred A.Knopf, inc.
- Vygotskij, L.S. (1978). *Mind in society: The Development of Higher Psychological Processes*. Boston: Harvard University Press.
- Vygotskij, L.S. (2001). *Tenkning og tale*. Oslo: Gyldendal
- Wertsch, J. V. (1991). *Voices of the Mind: A sociocultural approach to mediated action*. London: Harvester Wheatsheaf.

- NSD Personvern
03.07.2019 17:14

Det innsendte meldeskjemaet med referansekode 884858 er nå vurdert av NSD.

Følgende vurdering er gitt: Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 03.07.2019 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.06.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

TAUSHETSPLIKT

Informantene i prosjektet har taushetsplikt. Det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner eller avsløre taushetsbelagt informasjon.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vil du delta i forskningsprosjektet

” Kjærlighet i kommunal barneverntjeneste”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på hva det betyr for deg at kjærlighet er tatt inn i Lov om barneverntjenester § 1-1. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Kjærlighet er et begrep som kan ha mange betydninger og brukes med mange ulike formål. Det er derfor viktig å finne ut hva dere kontaktpersonene som jobber i kommunal barneverntjeneste forstår med begrepet. Hensikten med studiet er å undersøke om lovendringen som ble innført i 2018 har ført til reel endring i hvordan dere som kontaktpersoner opplever at dere utfører jobben sin.

Forskerspørsmålet vi stiller er: *Hvilken betydning opplever kontaktpersonene i kommunal barneverntjeneste at det har på deres yrkesutøvelse at begrepet kjærlighet har kommet inn i loven?*

Studie er en del av Master i psykisk helsearbeid ved Universitetet i Agder. Det kan være at resultatene vil bli brukt i utarbeidelsen av en artikkel om emnet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du arbeider i en interkommunal barneverntjeneste som samarbeider tett med Forandringsfabrikken som har vært pådriveren for lovendringen Masteren har søkelys på. Du er blitt valgt fordi du ikke er tilknyttet noen av avdelingen forskerne jobber på. Forespørselen har gått via din leder som har viderefremidlet kontakten. Totalt ønsker vi å prate med 6 kontaktpersoner.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet vil det bli gjennomført et semi-strukturert intervju som vil bli tatt opp på bånd før det transkriberes. Dette vil ta ca 60 min og opplysningene knyttet til din identitet vil bli anonymisert i transkriberingsprosessen og lagret på en PC uten nettilgang. Vi vil bestrebe at dine svar ikke vil kunne spores tilbake til deg og heller ikke påvirke ditt arbeidsforhold. Intervjuet vil å fokus på dine personlige opplevelser og vurderinger knyttet til lovendringen om kjærlighet i § 1-1.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- I tillegg til forskerne vil også veileder ha tilgang på opplysninger som fremkommer under intervjuene.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data», lagre datamaterialet på en PC uten nettilgang, samt være innelåst.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i løpet av Juni 2020 og da vil vi slette personopplysninger og opptak.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Agder ved forskere Irene Pettersen (40231969) og Anette Perez (41292575) samt veileder Heidi Esma Dahl Bønnhoff (37233375).
- Vårt personvernombud: Ina Danielsen ved Universitetet i Agder.
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personvertjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Heidi Esma Dahl Bønnhoff
Irene Pettersen
Anette Perez

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Kjærlighet i kommunal barneverntjeneste», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. juni 2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Master i psykisk helsearbeid

«Kjærlighet i kommunal barneverntjeneste.»

Semistrukturert intervjuguide

Informere om samtykke, anledning til å trekke seg, samt gi informasjonsskrivet på nytt

Bakgrunn:

Hvor lenge har du jobbet i kommunal barneverntjeneste?

Hva er din grunnutdannelse?

Hvor gammel er du?

1. Hva tenkte du når du hørte at kjærlighet kom inn i loven?
2. Hva tenker du kjærlighet betyr i denne sammenhengen for deg?
3. Kan du fortelle om en gang du følte du viste kjærlighet i jobbsammenheng?
4. Kan du fortelle om en gang du ikke følte du viste kjærlighet i jobbsammenheng?
5. På hvilken måte tenker du kjærlighet inn i loven kan forandre måten kommunal barneverntjeneste jobber på?
6. Har du noe annet du ønsker å tilføye?

Anette Perez

Besøksadresse:
Universitetsveien 25
Kristiansand

Ref: 19/08659

Tidspunkt for godkjenning: : 26/11/2019

Søknad om etisk godkjenning av forskningsprosjekt - Kjærlighet i barneverntjenesten

Vi informerer om at din søknad er ferdig behandlet og godkjent.

Kommentar fra godkjenner:

Godkjent under forutsetning av at prosjektet gjennomføres som beskrevet i søknaden, og at infoskrivet suppleres med navn på personvernombudet ved UiA - Ina Danielsen.

Hilsen
Forskningsetisk komite
Fakultet for helse - og idrettsvitenskap
Universitetet i Agder

UNIVERSITETET I AGDER
POSTBOKS 422 4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00
ORG. NR 970 546 200 MVA - post@uia.no -
www.uia.no

FAKTURAADRESSE:
UNIVERSITETET I AGDER,
FAKTURAMOTTAK
POSTBOKS 383 ALNABRU 0614 OSLO

Erklæring om arbeidsfordeling

Allerede når vi gikk på videreutdanningen som denne masteren bygger på, ble vi enig om å skrive sammen hvis det noen gang ble en master. Det har vært spennende og svært lærerikt å jobbe to studenter, venner og tidligere kollegaer sammen. Vi har utfordret hverandre og diskusjonene har bidratt til å kvalitetssikre våre analyser, forståelse av teori og ikke minst vår konklusjon. Når det kommer til arbeidsfordelingen, har vi både hver for oss og sammen søkt på relevant litteratur og tidligere forskning. Vi har vært sammen om utarbeidelse av tema, studiedesign, intervjuguide og gjennomføringen av alle intervjuene. Vi delte på transkriberingen for så i felleskap analysere og tolke tekstmaterialet. Vi har samarbeidet som selve oppbyggingen av masteroppgaven og har sittet sammen utallige timer. Det er Anette som har hatt ansvaret for teoridelen og Irene som har hatt ansvaret for metodekapittelet.